

Gustaf af Geijerstam

Per Olsson och hans käring. Komedi ur folkets lif i tre akter

Albert Bonniers förlag. Stockholm. 1894.

[– Läs mer om verket här](#)

Det avbildade exemplaret tillhör Uppsala universitetsbibliotek.

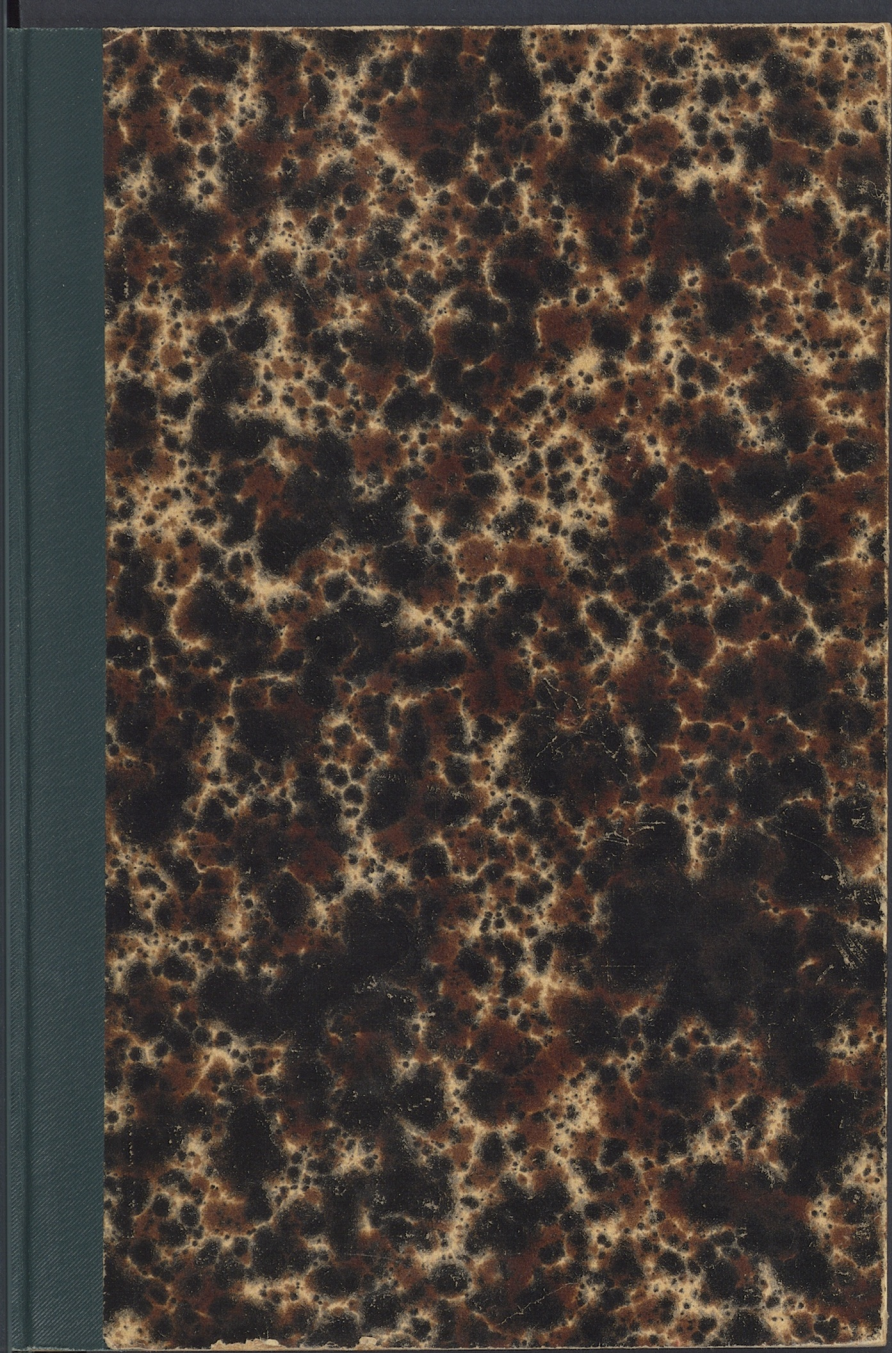
Detta verk är fritt från kända upphovsrättsliga restriktioner. Vid användning ber vi att du hänvisar till Uppsala universitetsbibliotek och Litteraturbanken.se.

Ytterligare information om upphovsrätt för detta verk finns hos Litteraturbanken:

<https://lb.se/författare/GeijerstamG/titlar/PerOlsson/faksimil?om-boken>

Permanent länk (URN):

<https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lb-lb1626869-faksimil>

Upsala Univ. Bibliotek

Sv. avd.

Sv. lit.

Isam.

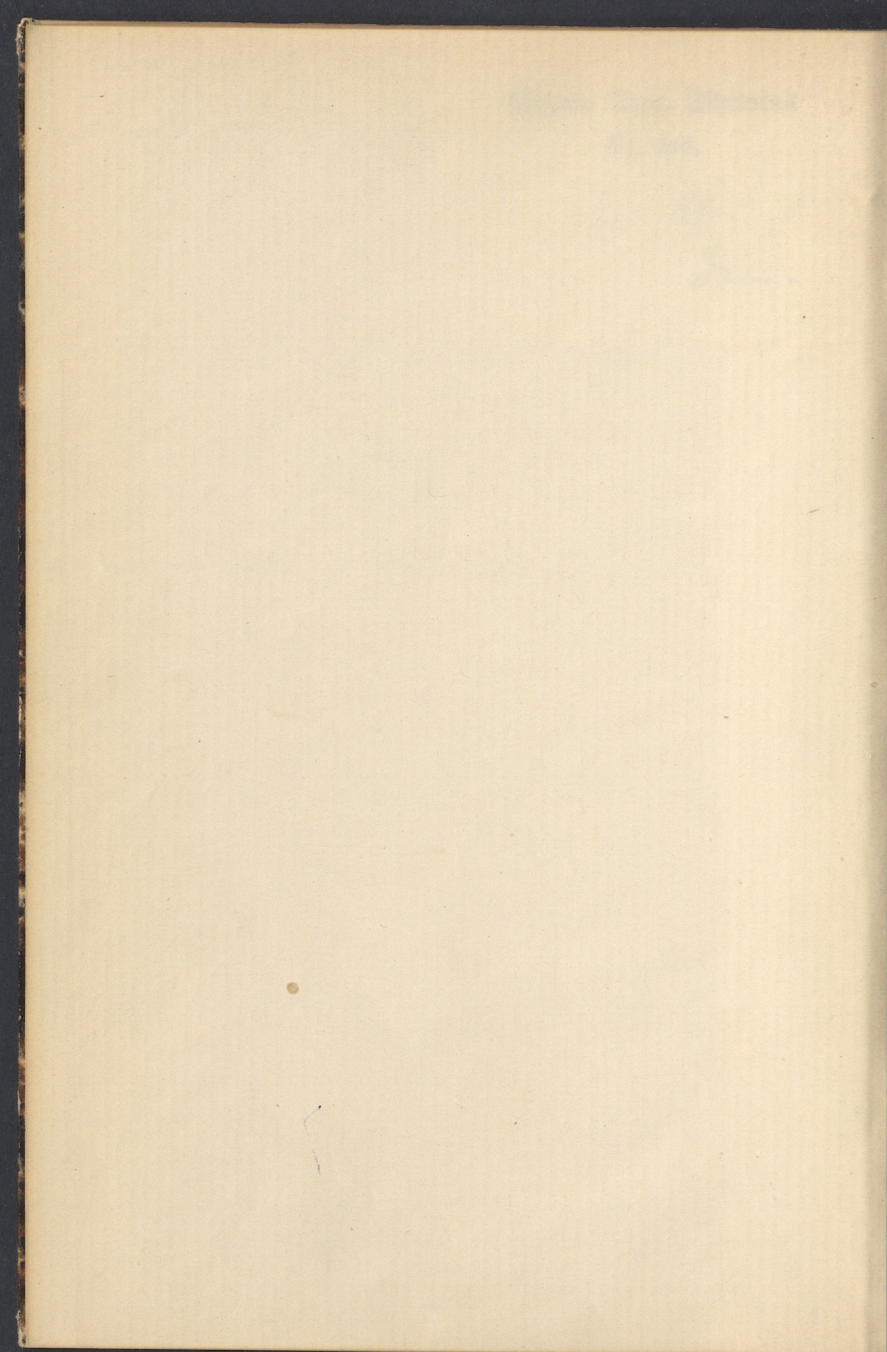
PER OLSSON

OCH

HANS KÄRING

KONSTEN LÄR VÄRDETS FÄRDIGT VÄRDE

GESTALT OCH GEMENSKAP

936.

PER OLSSON

OCH

HANS KÄRING.

KOMEDI UR FOLKETS LIF I TRE AKTER

AF

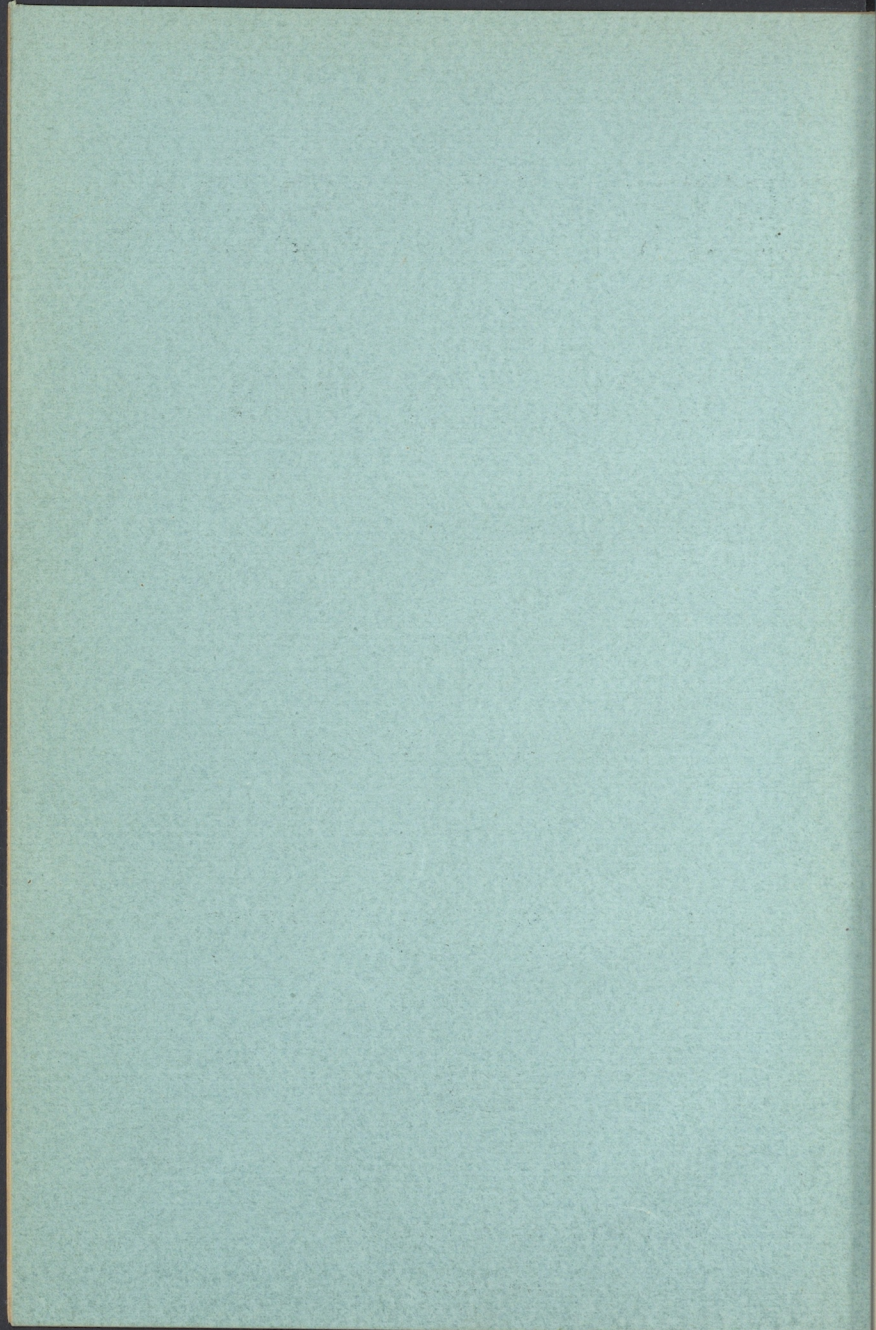
GUSTAF AF GEIJERSTAM.

*Uppförd för första gången på Stora Teatern i Göteborg
den 15 Oktober 1894.*

STOCKHOLM. ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

Pris 1 krona.

PER OLSSON

OCH

HANS KÄRING.

KOMEDI UR FOLKETS LIF I TRE AKTER.

NOV 20 1895

PER OLSSON

OCH

HANS KÄRING.

KOMEDI UR FOLKETS LIF I TRE AKTER

AF

GUSTAF AF GEIJERSTAM.

STOCKHOLM.

ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

Alla rättigheter förbehållas författaren, äfven i Frankrike!

STOCKHOLM.

ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1894.

PERSONERNA.

PER OLSSON, bonde.

KATRINA, hans hustru.

ERKER, deras son.

OLOF, Pers son i första giftet.

JÖNS i Nöbbelöf, bonde.

ANNA BRITA, hans hustru

LISA, deras dotter.

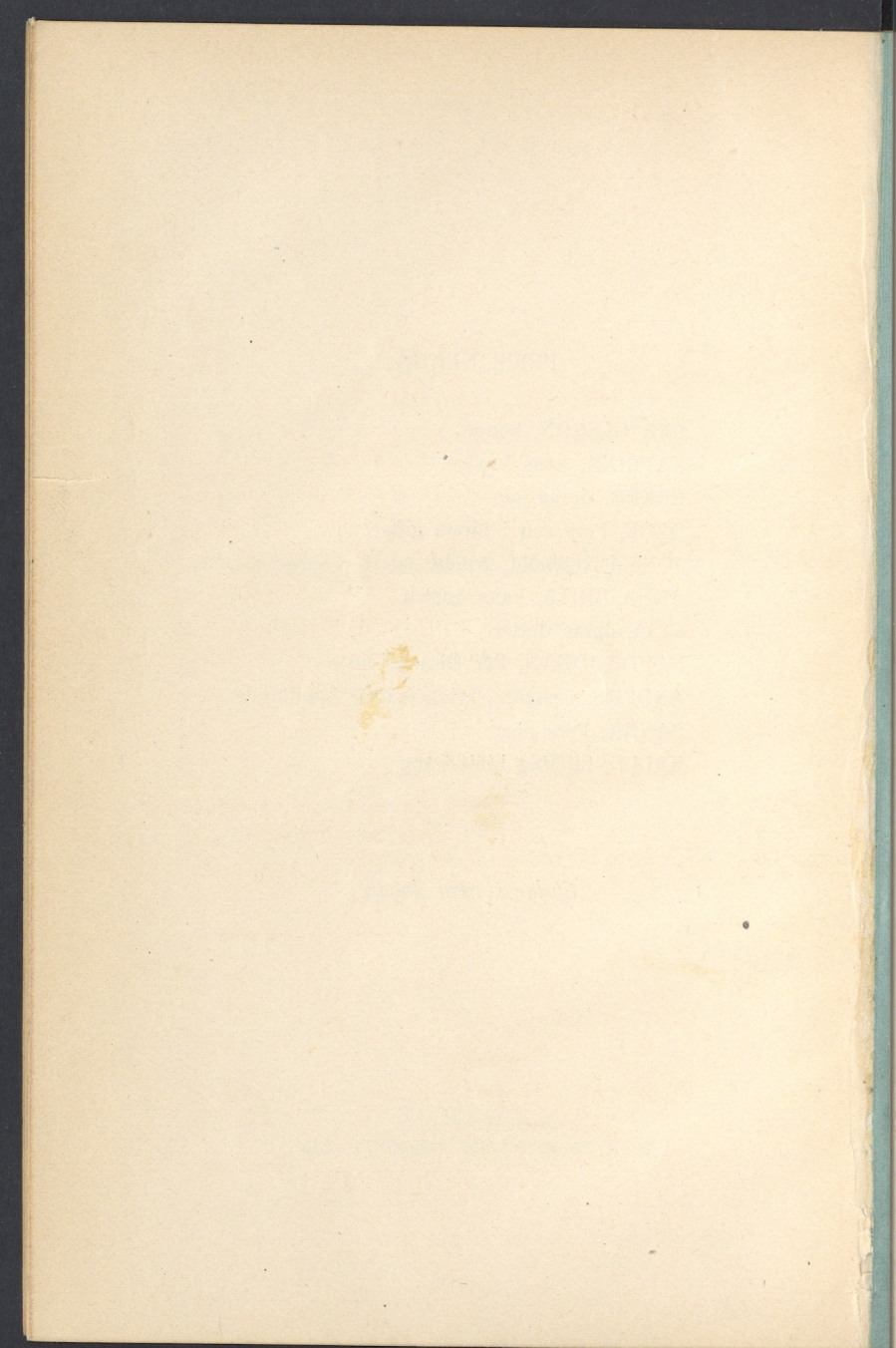
FATTIG-JOHAN, Per Olssons bror.

ANDERS, västgöte, kringresande handlande.

SANNA, Pers piga.

KALLE, tillfällig hjälpdräng

Spelar i våra dagar.

Första akten.

Platsen utanför Pers gård. Till vänster synes, omgifven af löfträd, en röd byggning med hvita knutar. En låg stentrappa leder upp till byggningen. I fonden har man en skärgårdsutsikt. Gården är stenbelagd. I midten är en brunn med pumpstäng. Till höger ligger ladugården, förbi hvilken vägen går till båtbyggnan. Till vänster bortom hufvudbyggningen viker en annan väg.

Det är på våren, tidigt en söndagsmorgon.

Första scenen.

FATTIG-JOHAN *sitter, rökande sin pipa, på en bänk nedanför fönstren till vänster. KALLE kommer ut, omorgnad och i skjortärmarna.*

KALLE.

Det är ett farligt lif där inne på söndagsmorgon.

FATTIG-JOHAN.

Hvad är det om då då?

KALLE.

Det är moster, förstås, som går an där inne.

FATTIG-JOHAN.

Hvad om då då?

Per Olsson.

KALLE.

Ja, ja hörde precis inte. Men det va' la' om testamentet.

FATTIG-JOHAN.

Läser ho' i det?

KALLE.

Nej, det gör ho' förstås inte. Och det är inte heller guds ord, det är frågan om.

FATTIG-JOHAN.

Är det inte! Det är ju söndag i dag, vet jag. Det är så, ja.

KALLE.

Men moster har allt andra funderingar. För ho' har ett textamente, som ho' vill, att gubben ska skrifva under. Och det vill inte han.

FATTIG-JOHAN.

Har ho' ett textamente?

KALLE.

Ja, inte vet jag. Det är väl nå'n som har skrifvit'et åt'na. De refs och skrek inne i kam-marn. Och jag hörde tydligt, hur moster dängde efter farbror med något hårdt.

FATTIG-JOHAN.

Ja, hon gör så, när hon blir arg.

KALLE.

Ho' gör så ja. Och jag säger det, att här ville jag inte tjäna som dräng för jämnan. Jag ta'r mina pengar, när det blir kvällen, och går. — Men att inte farbror är karl te slå igen?

FATTIG-JOHAN.

Han säger, att då blir ho' sjuk.

KALLE.

Det gör ho' med.

FATTIG-JOHAN.

Och så säger ho', ho' ska gå i sjön efterpå.

KALLE.

Ja, tänk det.

FATTIG-JOHAN.

En gång gaf ho' sig ut i bara lentyget mitt i natten, och de hitta'na' bort i skogen. Där låg ho' i snön och gaf sig.

KALLE.

Hvarför gjorde ho' det då?

FATTIG-JOHAN.

Det var, för ho' ville, Per skulle mota in hönsa, som hade varit ute vid middagstid'n. Och det ville han, att ho' skulle göra.

KALLE.

Tänk, så illmarigt. Men hur tror I, det går nu då?

FATTIG-JOHAN.

Det går, som ho' vill, förstås. Det gör det för jämnan.

KALLE.

Skrifver han under?

FATTIG-JOHAN (*spottar*).

Visst attan gör han det, kräket.

Andra scenen.

DE FÖRRA. SANNA (*från byggningen*).

SANNA (*till Kalle*).

Moster sa', att du skulle komma in.

KALLE.

Hvad ska jag inne och göra?

SANNA.

Gå in, får du la' se.

KALLE.

Jag vill inte blanda mig opp i'et'.

KATRINA (*tittar ut genom dörren*).

Kommer inte pojken?

KALLE.

Jag kan gå, när jag vill, ska jag säga er.

KATRINA.

Jaha. Men med' du är här, ska du göra, hvad en säger.

KALLE.

De ska inte bli länge heller. (*In.*)

Tredje scenen.

FATTIG-JOHAN. SANNA (*vill gå in*).

FATTIG-JOHAN (*tar pipan ur mun*).

Hör nu, Sanna.

SANNA.

Ja, hvad är det om?

FATTIG-JOHAN.

Ho' kan väl stanna så pass, så ho' får säga god moron?

SANNA.

God moron! Nu är det sagdt. Och nu går jag.

FATTIG-JOHAN.

Du har väl inte så brådt? Sätt dig ned litet.

SANNA.

Ska jag sätta mig också?

FATTIG-JOHAN.

Ja, du kan väl göra det.

SANNA (*sätter sig. Kort paus*).

Nå, hvad vill han nu?

FATTIG-JOHAN.

Det vet ho' allt.

SANNA.

Vet jag?

FATTIG-JOHAN.

Har ho' tänkt på det där, som jag talte vid'na om?

SANNA.

Nej. Det har jag inte haft tid till.

FATTIG-JOHAN.

Se, jag har börjat och ta' in, hvad jag skulle ha' för mina får.

SANNA.

Har han det?

FATTIG-JOHAN.

Jag har haft dem utlottade på bygden, som ho' vet, i många år. Och det blir inte så litet. Det blir ett och annat för ullen. Och så har de lammat också.

SANNA.

Lammar hanses får också?

FATTIG-JOHAN.

Hvasa?

SANNA.

Lammar hanses får? sa' jag.

FATTIG-JOHAN.

Hvarför skulle de inte göra det?

SANNA.

Jag trodde, de var för gamla.

FATTIG-JOHAN (*tryggt och säfligt*).

Hör nu, Sanna. Hon ska inte sitta och skoja med mig, för att jag är gammal. För gamla kattor vill också lapa mjölk, plär di säga. Och jag har inte gjort som unga spelevinkrar, som bara friar och nojsas och bjuder på upptåg och rolighet. Utan jag har redligen och ärligen bjudit henne giftermål. Och såsom jag är en gammal man, så begär jag icke, att hon ska taga mig för fåfänglighet och annat utseendes skull, utan därför vill jag visa henne, att jag har't, så att vi kan få'et bra. Tycker hon, det är så roligt te gå här och tjäna?

SANNA.

Det kan väl inte vara annat än svårt med den leda käringen.

FATTIG-JOHAN (*ser sig om*).

Se, därför vill jag säga henne, hur jag har'et. Jag har allt lagt mig till bästa ·ett och annat, ska jag tala om. Jag har haft mitt potatisland och mina fiskordningar. Och jag har allt sålt litet fisk om somrarna inne vid badorten. Och så har jag plockat bär.

SANNA.

Ja, det sträcker då inte långt.

FATTIG-JOHAN.

Många bäckar små gör en stor å, plägar de säga. Och det är inte borta, som rinner ur näsa och i mun. (*Ser sig om igen.*) Men annars har jag allt mer än så, ska jag säga'na.

SANNA.

Har han det?

FATTIG-JOHAN (*med lägre röst*).

Ja, jag har ett tusen kronor, som står inne hos bror min.

SANNA.

Å, kors i Herrans namn!

FATTIG-JOHAN.

Jo, det är möjligt det. Och dom kan jag säga opp, när det så ska vara. För det har jag revars på.

SANNA.

Och då går han här som dräng åt farbror och låter den käringen skälla och snålas med sig, som hon gör. Jag har då väl aldrig hört på maken.

FATTIG-JOHAN.

Ja, se jag har aldrig var't god för att få mig mitt eget.

SANNA.

Ja, men när han var ung då?

FATTIG-JOHAN (*grubblande*).

Jag vet inte, hur det var. Men då var jag visst dum. (*Paus.*) Nå, hvad säger hon nu då?

SANNA.

Jag vet inte.

FATTIG-JOHAN.

Har ho' hört något illa om mig?

SANNA.

Nej, inte precis det. Men —

FATTIG-JOHAN.

Hvad har ho' hört då?

SANNA.

De säger, att I är så illa snåler, så I låter potatisen ligga och gro sönder om sommarn, hellre än I säljer bort'en.

FATTIG-JOHAN.

Det var, för att den där ärans bybonden bjöd mig för litet. För då blef jag arg. (*Tar upp en hufvudduk ur fickan.*) Jag hade annars tänkt te' bju'na den här, som jag köpte in i badorten.

SANNA (*tar duken*).

Men kom ihåg, att jag inte har sagt, att jag ta'r honom för att jag ta'r duken.

FATTIG-JOHAN.

Ne-nej. Det förstås, det. Men något kan jag välle få ändå. (*Piper henne i sidan.*) Hva?

SANNA.

Bara inte moster ser oss.

FATTIG-JOHAN.

Ho' har då inte varit så noga själfver, det jag vet. Men kom ihåg, att ho inte säger något till moster om det där andra.

SANNA.

Hvilket andra?

FATTIG-JOHAN.

De där pengarna, jag har, menar jag.

SANNA.

Nej, var det likt något det.

FATTIG-JOHAN.

Ja, för då går det åt Helsingland. Nå-å, får jag kyssen då?

SANNA (*låter honom kyssa sig*).

Det skadar väl ingen. (*Sliger sedan upp och stannar framför honom och gömmer duken.*)

Fjärde scenen.

DE FÖRRA. *I detsamma komma* PER OLSSON och KALLE *från stugan.*

PER (*talat inåt*).

Jag vill inte, säger jag. Det var då en märkvärdig käring.

KATRINA (*innanför*).

Vill du inte?

PER.

Nej, säger jag. Det vill jag inte.

KATRINA (*littlar ut*).

Ja, vänta mig. (*Försvinner igen.*)

FATTIG-JOHAN.

Är det om testamentet?

PER (*ifrig*).

Ho vill förstås att jag ska skriva textamente, så att om jag dör, så ska ho' få alltihop. Det vill ho'.

FATTIG-JOHAN.

Å satingen.

PER.

Ja, si det är så illmarigt. Ho har var't hos en abekat, de kallar. Och han har skrivit'et så

pass, så att om jag skrifver på det, så får min pojke Olof ingenting, och hennes pojke får alltihop.

SANNA.

Då skulle allt Erker slicka sig om mun då.
Hvar är han för resten?

PER.

Han ligger där inne och grisar och sofver.

FATTIG-JOHAN.

Han är väl din pojke han med.

PER.

Ja, han är det förstås.

FATTIG-JOHAN.

De är väl dina pojkar, båda.

PER.

De är så, ja.

FATTIG-JOHAN.

Då kunde de välle nöjas med hälften hvar.

PER.

De kunne så ja. (*Till Kalle.*) Ska du inte in
och klä på dig, om du ska i kyrkan?

KALLE.

Jag tänker mig inte i kyrkan.

PER.

Du ska ro vet jag.

SANNA.

Då ska väl jag ro med?

PER.

Det är klart. (*Sanna och Kalle in.*)

Femte scenen.

PER. FATTIG-JOHAN. Sedan KATRINA.

FATTIG-JOHAN.

Du har det nog inte för golikt, du.

PER.

Ja, ho har sina sidor. Det har alla människor.

FATTIG-JOHAN.

Men ho' har allt liksom flere än andra.

PER.

Ho har så ja. Men nu skulle du hjälpa mig.

FATTIG-JOHAN.

Med hvad då?

PER.

Du ska hjälpa mig, så jag står på mig. För jag vet inte, hur det är. Förr i världen kunde jag nog vara karl för mig, men så fort ho sätter ögonen i mig och säger något, så är det, som om någon knuffade mig i ryggen, så jag ska göra, som ho vill. Och det vill jag inte.

FATTIG-JOHAN.

Ja, en skulle inte gifta om sig, när en är till ärena kommen och har barn.

PER.

Jag var ju tvungen.

FATTIG-JOHAN.

Det var du inte.

PER.

Det hade ju liksom varit litet väl oss emellan, medan min första kvinna var så sjuken. Och så kom pojken.

FATTIG-JOHAN.

Den där Erker?

PER.

Ja.

FATTIG-JOHAN.

Ja, ho hade nog räknat ut'et.

KATRINA (*kommer ut med ett
bord, som hon ställer
framför dem*).

Nu kommer jag.

PER.

Ska du släpa ut bordet på backen?

KATRINA.

Ja, jag ska det, du. Så länge du nekar för
te skriva under, så ska jag komma efter dig med
bordet. Jag ska släpa't efter dig, om du går i
skogen och hugger bränsle. Jag ska dra' ut'et på
åkern, när du ska te' med och slå. Jag ska ta't
med mig i båten, när vi far till kyrkan. Skrif,
ska jag säga. Skrif, ditt usla lif. Och det ska
jag hålla på med, tills du skrifver. (*In igen*.)

FATTIG-JOHAN.

I dag är ho i tagena.

PER.

Jag skrifver inte ändå. Jag skrifver inte.

FATTIG-JOHAN.

Ja, men ho ger sig aldrig.

PER.

Jag ska tala om något för dig. Jag har fått
bref ifrån pojken. Han kommer hem.

FATTIG-JOHAN.

Olle?

PER.

Jo jo men.

FATTIG-JOHAN (*hvislar*).

Han är nog inte god att ta's med, han heller.

PER.

Pojken blir ryss rysande.

FATTIG-JOHAN.

Ja, si när han är goliker, då spelar han på klaveret och gör visor, och det är lif och spektakel med allting. Men blir han arg —

PER.

Ja, då kan han säga ifrån, så det hörs. Och åt hvem som helst.

FATTIG-JOHAN.

Åt Katrina med, om det bär sig.

PER.

Jag tror, ho har fått väder af'et, efter hon är så enveten. Men nu törs jag inte skrifva på för pojzens skull.

FATTIG-JOHAN.

Vill ho' inte, han ska ha' något då?

PER.

Nej, var det likt det. Och jag törs knappt låta bli för käringa heller.

FATTIG-JOHAN.

Du kan väl inte båd' skrifva och inte skrifva på en gång.

PER.

Nej, Gud nåde mig så visst. Det kan jag inte.

KATRINA

(*ut igen. Hon har bläckhorn och penna i ena handen, ett färdigt kontrakt i den andra*).

Nu ska vi talas vid, Per Olsson. (*Lägger det på bordet.*) Vill du, att hustru och barn ska stå på bar backe, ifall du dör?

FATTIG-JOHAN.

Det behöfver I väl inte —

KATRINA.

Jag talar inte till dig. (*Till Per.*) Vill du, att vi ska springa på landsvägen som annat tattarefölje?

PER.

Det behöfver I inte, när I har hälften i gård'n.

KATRINA.

Behöfver vi inte? Hör, så full af hund han är, den eländiga karl'n! I femton års tid har han vrenskats och krånglat om det här fattiga papperet. Och jag har inte var't god för te' få honom skrifva under. Han vill ha' oss på fattighuset. Det är, hvad han vill.

PER.

Om jag inte skrifver något papper efter mig, till jag dör, så får båda pojarna dela lika.

KATRINA.

Det är lögn, säger jag. För jag kan inte bo här i lag med din rälige pojke. För då lagar han, så vi kommer hän.

PER.

Det gör han inte.

KATRINA.

Han gör't.

PER.

Hur vet du det då?

KATRINA.

Jo, för du ljuger jämt. Och om jag inte vaktar dig, så kommer jag på fattighuset. Det vet jag.

PER.

Minns du, när min första kvinna var död och du kom i hennes ställe? Hur gjorde du då? Jo, vi hade inte varit gifta i åtta da'r, så börja' du slå pojken. Det var nätt och jämt, du unna' honom te' äta. Han gick i bara trasor, så att ingen kunde se, hvad han hade på sig en gång. Och Gud hjälpe mig, hitta' jag honom inte barfota i snön, så att han var blodig om tårna.

KATRINA.

Och det säger han åt mig! Du min skapare! Kan du säga inför Gud i himmelen, att det är sanning?

PER.

Jag är inte död än, så jag kan nog inte svära så högt. Men sanning är det. Och när jag då såg, att du rakt höll på att fördärfva honom, så skicka' jag honom till andra. Och när han så blef så pass, så han kunde reda sig själf, så ville han inte vara hemma, utan han gaf sig till sjös. Men för det är han min pojke likaväl, och han ska ha' sitt, han lika väl som den andra.

FATTIG-JOHAN.

Det äger allt sin rejela riktighet.

KATRINA (*gråter*).

Nu håller de naturligt ihop emot mig. Hvad ska jag ta' mig till? De är två karlar mot ett kvinnfolk, och vi bli gamla allihop. Och snart ska vi dö. Och det är ett så'nt elände.

PER.

Skrik inte så ovåligt. Det är lugnväder. Och det hörs öfver sjön.

KATRINA.

Ja, de kan gärna höra, hurudan du är emot mig.

FATTIG-JOHAN.

Du hade ju något med dig, när du gifte dig —

KATRINA.

Hvad har du då? Fattig-Johan!

FATTIG-JOHAN.

Åhå! Jag ska säga dig — (*Per tecknar åt honom att lita.*)

KATRINA.

Ska I skälla mig för tiggerska också? Ville jag nånsin komma hit? Var det inte Olsson, som låg efter mig både dagar och nätter och tiggde och bad —

PER.

Å tig med det där, som är mer än tjugu år se'n —

KATRINA.

Och tror du inte, jag har fått höra af, att jag har varit din piga? Har inte den där otäcka Anna Brita i Nöbbelöf gått på med det nu i många herrans år? Har ho' inte kommit och varit så näpen och högfärdig och haft sig på allade vis? Det är knappt, att ho näns bjuda en på en kopp kaffe, om en kommer däråt.

PER.

Jag tycker, I har bli't så fina vänner nu på det sista.

KATRINA.

Ja, se vi har nog talt om något, förstås.

PER.

Om Erker och Lisa, ja.

KATRINA.

Ja, och se därför skulle jag ha testamentet,

PER.

Ja, se jag skrifver inte under.

KATRIRA.

Du gör inte det inte.

PER.

Nej, jag gör'et inte.

KATRINA (*allt argare*).

Jag skall sitta på undantag, kanske. Hos den där Olle, som jag aldrig har kunnat tåla för min död. Är det rätt? Jag frågar alla människor, om det är rätt.

FATTIG-JOHAN.

Det är väl rätt, att bröderna får ärfva lika.

PER.

Jag säger detsamma.

KATRINA.

Ja, nu har du medhåll, förstås. Är det rätt? Tänk på, hvad pengar du har kastat ut för den pojken. Mat och kläder och skolgång och allting. Han har fått sitt. Och mer än det. Det har han.

PER.

Har han fått sitt, för det jag har dragit fram honom så väl som den andre?

FATTIG-JOHAN (*skrattar*).

KATRINA.

Hvad skrattar du åt?

FATTIG-JOHAN.

Först kör du pojken ur huset, och så gnäller du, för att det kostar pengar.

KATRINA.

Nehej. Men för att han får, mer än han ska ha'. För om vi ta'r ihop, hvad han har fått, så blir det pengar. Men min pojke har inte fått ett öre.

PER.

Han har fått, så han har lefvat teminstingen.

KATRINA.

Jo, han har lefvat. Det har han, stackare. Han har fått gå hemma, han. Han var inte så stor på'et. Han har gått vid plogen och satt ut strömmingsskötarna, och hade inte han varit, så skulle då ingen ha hjälpt mig med kriterterna, som ränna miltals bortåt skogen.

PER.

Han! Han gör ingenting, så lång som dagen är. Han är så dum för räxten, så han duger inte te gifta sig en gång.

KATRINA.

Han, som är så rasker och ihärdig. Han, som trälar och släpar från morgon till kväll, som är tyst och stillsam och gör, det han ska.

PER (*vill gå*).

KATRINA.

Hvart ska du gå?

PER.

Jag går ner och gör i ordning båten.

KATRINA.

Då kommer jag efter dig med bordet. Jag bär ner't i båten.

PER (*sätter sig*).

Det är som te' komma ur ett moras, de kallar. För ju mer en arbetar dess säkrare sitter en fast.

KATRINA.

Oj oj oj.

PER.

Hvem är det nu, som klämmer dig?

KATRINA.

Jag känner, hur det sätter åt mig.

PER.

Hocket?

KATRINA.

Det är mi sjuka. Det är just som i magen och just som i bröstet. Det är midt emellan magen och bröstet. Det är i hela kroppen.

PER (*närmar sig bordet*).

Skrik inte, det hörs öfver hela sjön.

KATRINA.

Det blir min död.

PER (*sätter sig*).

Gu om jag tror't. Men jag skrifver ändå. För annars får jag aldrig fred.

FATTIG-JOHAN.

Gör't inte, säger jag dig. Du ångra'rt.

KATRINA (*har lugnat sig*).

Hör inte på'n. Vakta dig för de falska profeter. Ty invärtes äro de glupande ulfvar.

PER (*skrifver långsamt och trögt*).

Det kan gå tillbaka igen, sa' gubben åt bänkvälling.

FATTIG-JOHAN.

Ja, men det man hafver skrifvit, det hafver man skrifvit.

KATRINA (*lar papperet*).

Man har så, ja. Och det här går inte tillbakers. Nu ska det väl ändtligen bli fred i huset.

PER.

Du är inte sjuk nu längre?

KATRINA.

Nej, det släppte. (*Hon ser efter, att bläcket är torrt, strör sand på, viker ihop papperet.*)

PER.

När barna får sin vilje fram, så skriker de inte.

FATTIG-JOHAN

(*lägger bort pipan, som han hela tiden stoppat på nytt och rökt.*)

Nu är det la så godt, att jag kommer med mitt.

KATRINA.

Du?

PER (*vinkar åt honom att tåga*).

FATTIG-JOHAN.

Ja, det är inte värdt, du vinkar. För när hvar ta'r sitt, så ta'r jag mitt. Och nu vill jag inte vara tomhändter heller.

KATRINA.

Har du något te' fordra?

FATTIG-JOHAN.

Ja, jag har allt det. (*Tar upp en gammal, nött plånbok, som han letar i, tills han finner ett slitet papper, som han långsamt vecklar upp*). Liten lefver än. Och gamla papper ska en inte förakta.

KATRINA.

Du blef ju af med allt hvad du ägde och hade?

FATTIG-JOHAN.

Jag blef af med gården, ja. Men det blef en liten lapp öfver. Och den satte jag in hos Per. Här är revarsen.

KATRINA.

Är det sanning, det?

PER.

Ja, det är det, förstås.

KATRINA.

Får jag se på den revarsen?

FATTIG-JOHAN.

Nej, det får du inte. För då är du god te' och förstöra'n. Men nu får I göra opp det, som I vill. För nu vill jag ha' pengarna.

PER.

Det är la inte så brådtom?

FATTIG-JOHAN.

Jo, det är det. För jag tänker gifta mig.

PER.

Du?

KATRINA.

Gamla gubben!

FATTIG-JOHAN.

Ja, likre är det inte. Jag har åtminstingen inte var't gift förr. Och inte har jag några barn heller.

KATRINA.

Nej, det skulle bara fattas.

FATTIG-JOHAN.

Så jag behöfver inte få något helvete för det. Nu kan I tänka på den saken. För ska Katrina ha' gård'n, så vill jag ha' ut mitt, innan du Per knallat dig undan. (*Ut till höger.*)

Sjette scenen.

PER. KATRINA.

KATRINA.

Har jag inte alltid sagt, att den kar'l är en rackare?

PER.

Ja, det var fult det häringa. Men det reder sig nog.

KATRINA.

Har han inte bott här fritt och haft maten, så ofta han har velat? Men det är ditt fel.

PER.

Är det mitt?

KATRINA.

Ja, har ja inte sagt dig, att du skulle ha honom ur huset, för att han var en illbåting?

PER.

Hade vi fått igen revarsen för det?

KATRINA.

Nej. Men du kunde ha ta't revarsen och sett på'n och se'n flytt'en till mig, så skulle jag ha' rifvit sönder'n.

PER.

Det var väl inte rätt.

KATRINA.

Rätt eller inte! Men gjort'et hade jag.

PER.

Det säger du bara.

KATRINA.

Jag står på mitt. Det har jag alltid gjort. Och hade du gjort det, så vore vi inte så barfota.

Sjunde scenen.

DE FÖRRA. JÖNS och ANNA BRITA (*från vänster*).

JÖNS.

God morgon.

KATRINA.

Nej, se så rart främmande. Välkomna, var så god och kom in.

ANNA BRITA.

Vi kan la bli här ute. Det är så grant väder

PER.

Var så god och sitt då.

JÖNS.

Tackar. (*De sätta sig. Paus.*) I har haft skrifve-göra på söndagsmorgon, tror jag.

PER.

Det är Katrina, som har glömt te' ta' in bläck-hornet.

KATRINA,

Ja, var det inte det, jag sa': Kommer det ut en gång, så får det stå här, sa' jag. Men det är Per, som skulle skrifva till pojken, I vet. Han är borta nu och reser i främmande land, och det är ingen, som vet, om han återkommer.

ANNA BRITA.

Kors, jag trodde, han re'n var hemkommen.

KATRINA.

Nej då, var det likt. (*Till Per.*) Har du haft bref om så'nt?

PER.

Nej, det har jag inte. Har du inget te' bju på, när vi har fått främmande?

KATRINA.

Jo jo men. Ska det vara en kopp kaffe?

ANNA BRITA.

Vi drack kaffe och åt, innan vi gick hemifrån.
Och vi tänkte inte te stanna.

KATRINA.

Bara en liten tår, om I vill hålla till godo
med det lilla som finns.

ANNA BRITA.

Det är stört omöjeligt. För vi ha nyss ätit.

PER.

Men en sup åt Jöns och mig. Det tål vi
la' vid.

KATRINA.

Det är ogudaktigt på söndagsmorgon. Men I
ska få't lika väl. Ska I ha' socker te'n?

PER.

Det var en sak det.

KATRINA (*tar med sig bläckhorn
och penna*).

Det ska vara här med detsamma (*In.*)

JÖNS.

Se, vi tänkte egentligen, att vi skulle fråga,
om vi kunne få låna båten eran.

PER.

Se' vi hade tänkt te' fara i kyrkan själfva.

ANNA BRITA.

Det tänkte vi med.

PER.

Det är godt med ett guds ord ibland.

Ja. Och så ska en la nå'n gång vädra på kyrkrocken.

KATRINA (*kommer tillbaka med
brännvinsflaskan och
fyra glas*).

Ska I åt kyrkan? Då får vi göra sällskap.

JÖNS.

Se de har tagit våran båt.

PER.

De har la lånt'en.

ANNA BRITA.

De har så ja. Och vi fundera, om det kunde vara nå'n annan, som hade satt ner'n till kyrkan.

KATRINA.

Det var la folk, som ingen båt hade.

JÖNS.

Det var det, förstås. Men därför behöfde de la' inte ta' min.

PER.

Nej, de kunde la' ta't nå'n annans,

JÖNS.

Det säger jag med.

PER.

Ska vi ta' oss kyrkesupen då?

JÖNS.

Skål. Och tack för det.

KATRINA.

Söta snälla mor, Anna Brita, ska I inte ha' er en liten tår med? Det är lång väg. Och sjön suger.

JÖNS.

San' skeppar'n, gick öfver en bro, ja.

ANNA BRITA.

Kära hjärtandes, inte super jag brännvin.

KATRINA (*slår i*).

Vi ta'r oss bara en liten droppe te' smaka på. Inte ska vi vara sämre än gubbarna.

PER.

Det är rätt, gummor. Och så ta'r vi med pluntan, så har vi något te' roa oss med på vägen. (*Gummorna smutta på sina glas.*)

JÖNS.

Då kommer vi pin glada till kyrkan.

PER.

Vi kan la' sätta oss långt bort, så en kan lura en stund i kyrkebänken, om det kniper.

JÖNS.

Vi kan så ja.

PER.

Det super vi på. (*Slår i på nytt.*)

JÖNS.

Inte mer. För då blir det rent för mycket.

ANNA BRITA.

Nej, det säger jag med. Vi vill inte ha' några fyllehundar i sällskap på kyrkbacken.

KATRINA.

Det är bäst, du ger mig flaska.

PER.

Tror du inte, jag är karl te' stå för en sup. (*Stoppar flaskan på sig.*) Nu går vi ner och gör båten i ordning.

JÖNS.

Det är tid på te' fara. Annars kommer vi inte förrän te' aftonvardspredikan.

PER.

Ta' ett glas med dig, Jöns, så har vi så vi reder oss. (*De gå.*) Kom snart efter, gummor.

KATRINA.

Ja ja, vi kommer.

Åttonde scenen.

KATRINA. ANNA BRITA.

ANNA BRITA.

Det var ett spektakel, att de skulle få buteljen med sig.

KATRINA.

Det var det. För när Per får sig en sup, då är han omöjlig.

ANNA BRITA.

Dom säger annars, att I kan få honom till, hvad det så ska vara.

KATRINA.

När han inte har supit, kan en la' tala me'n. Men annars är det då ingen, som rör här i huset. För ömsom är det han, och ömsom är det jag. Och det går hvar dag, som Herran vill'et.

ANNA BRITA.

Ja, det är märkligt, som folk pratar.

KATRINA.

Det är det, ja. Men I har väl tänkt på, hvad vi talte om nunnase?

ANNA BRITA.

Jag har så, ja. Men jag är inte i stånd te' veta om flickan vill. Jag ska säga er en sak. Jag tror, ho' skrifver till Olof.

KATRINA.

Å raggen, te den vettvillingen.

ANNA BRITA.

Han skrifver till henne. Det vet jag då precis. För det har jag sett. Och jag tror, att ho' svarar.

KATRINA.

I kan la' säga att ho' inte får.

ANNA BRITA.

Det är inte godt och hålla stilla koa, när en bara har tag i rompa. Och det går inte te' tvinga jäntor, när de har fått kärlek i kroppen.

KATRINA.

Det är nog svårt förstås. Men då skulle I säga'na, att Olle får ingenting efter far sin. Inte så mycket som så.

ANNA BRITA.

Det var dalern. Får han inte?

KATRINA.

Inte ett ärans dugg. Det har jag papper på.

ANNA BRITA.

Ja, det ska jag ärligt säga'na.

KATRINA (*med ett litet skratt*).

Det tror jag allt ska göra.

ANNA BRITA.

Det gör nog det, förstås. Men ho kanske inte vill ve' Erker ändå.

KATRINA.

Ho' vill nog, bara ho' får tänka på saken. Se vi har ju bott nära hvarandra. Och vi har la' lagt undan litet, kan jag tala om.

ANNA BRITA.

Tacka för det. Och det har nog vi med, om jag ska säga så högfärdigt.

KATRINA.

Det är la' inga skam te' säga, hva' hela sockna vet i förväg. Men hvarför har I inte flickan med er?

ANNA BRITA.

Jag väntar'na här i hvar stund.

KATRINA.

Då är det så godt, jag går in och sätter på mig kyrkduken. Ska vi ta' det här lilla, som är kvar.

ANNA BRITA.

Jössus, jag blir rakt yr.

KATRINA.

Det går bort på sjön. (*De dricka ur.*) Det var länge se'n jag hörde ett guds ord. Nu ska jag skicka ner Kalle och pigan till båten, så slipper vi ro.

ANNA BRITA.

Jag går i förväg så länge.

KATRINA (*lar glasen*).

Jag kommer tvärt. (*In.*)

Nionde scenen.

ANNA BRITA. FATTIG-JOHAN. Sedan KALLE
och SANNA.

ANNA BRITA

(reser sig för att gå. I detsamma kommer Fattig-Johan).

FATTIG-JOHAN.

Guds fred.

ANNA BRITA.

Guds fred, Johan. Hur har I't nu för tiden?

FATTIG-JOHAN.

Jo, tackar som frågar. I ska i kyrkan, hör jag.

ANNA BRITA.

Ska I inte med då?

FATTIG-JOHAN.

Det är ingen, som har frågt mig. Jag kom
hit, för jag trodde, här var kalas. Gubbarna var
pin opp i't.

ANNA BRITA.

Kors ja' de hade flaska med sig. Bjöd de
inte er?

FATTIG-JOHAN.

Nej, det hörde jag inte af.

ANNA BRITA.

Gå dit då, så bjur de er nog.

FATTIG-JOHAN *(sätter sig)*.

Nej, det håller jag mig för god till. Fattig
men högfärdig.

(I detsamma gå Sanna och Kalle ut vägen till höger.)

ANNA BRITA.

Då får en lätt sitta, tills det växer moss på'en.
(*Ut efter de andra.*)

Tionde scenen.

FATTIG-JOHAN. KATRINA. ERKER.

FATTIG-JOHAN (*vill resa sig för att
ge svar på tal, sät-
ter sig igen*).

Det växer nog inte, me'n jag sitter här, tänker
jag. (*Katrina och Erker ut. Katrina har hufvudduk
och psalmbok med en näsduk omkring.*) Där kommer
arfvingen.

KATRINA (*argt*).

Kommer och låter oss slå honom ihjäl, står
det i skriften. (*Till Erker.*) Gör, som jag har sagt nu.

ERKER.

Jag törs inte, mor.

KATRINA.

Törs du inte?

ERKER.

Nej, ho har ett lag till titta på mig, så jag
rakt tystnar.

KATRINA.

Jössus, den pojken är då lika krakig som
fadern. Tvi vale! Nu kommer flickan genom
skogen. För ho' tänker sig i kyrkan. Och nu
ska du gå och hindra'na, så ho inte hinner fram,
begriper du.

ERKER.

Ska jag hindra'na?

KATRINA.

Du ska prata vid'na, så ho stannar med dig i skogen.

ERKER.

Det kan jag inte. För ho' springer, så fort ho' får se mig.

KATRINA.

Håll kvar'na, så springer ho' inte. Och skynda dig, din stolle. Jag ska nog laga, så vi ror i väg utan te' vänta på flickan. (*Ut vägen till höger.*)

Elfte scenen.

FATTIG-JOHAN. ERKER (*går långsamt mot vänster*).

FATTIG-JOHAN.

Erker du!

ERKER.

Hvad vill I?

FATTIG-JOHAN.

Lägg bena på ryggen. Annars hinner du'na inte.

ERKER.

Farbror I? Hur ska jag göra?

FATTIG-JOHAN.

Du ska gå fram och ta' af dig mössan och säga: God morgon, skön jungfrun, vill ho ge mig en kyss?

ERKER.

Men om ho' säger nej.

FATTIG-JOHAN.

Visst säger ho' nej. Men det ska du inte bry dig om. Du ska ta'na om lifvet och kyssa'na

ändå. Och så ska du säga: Behagar skön jungfrun hvila i skogens ensamhet vid ungersvennens sida? Då har du't på gaffeln.

ERKER.

Jag tror, I gör narr af mig.

FATTIG-JOHAN.

Ja, är du klokare än jag, får du hitta på något bättre.

ERKER.

Det är då helskota, att en inte kan slippa gifta sig, när en inte vill. (Ut.)

Tolfte scenen.

FATTIG-JOHAN. Sedan OLOF.

FATTIG-JOHAN (*ensam*).

Nu får Erker gård'n. Och nu ska Katrina lära gubben te' ta' undantag. Jag begriper nog chäsen. Hocken är det där?

OLOF

(*kommer från höger, stannar, ser sig om. Han har sjömanströja och mössa med skärm*).

God dag, farbror!

FATTIG-JOHAN.

Nej, se på fan, är det inte Olle! Nå, du kommer, som om du vore väntad. Mötte du dom inte vid bron?

OLOF.

Nej, men jag såg dem.

FATTIG-JOHAN.

Såg de inte dig då?

OLOF.

Nej, då hade de la' vändt.

FATTIG-JOHAN.

Ja, vet jag?

OLOF.

I säger mig inte välkommen?

FATTIG-JOHAN.

Jo, det gör jag nog. Välkommen, pojke. Du har var't borta länge.

OLOF.

Ja, jag har det.

FATTIG-JOHAN.

Det är många år nu.

OLOF.

Det är snart fem. Men nu tänker jag också bli här.

FATTIG-JOHAN.

Tänker du bli här?

OLOF.

Ja, det är väl ändå jag, som ska ta' vid gård'n. Det har far skrivit.

FATTIG-JOHAN.

Hvad fasingen? Har han skrivit det med?

OLOF.

Har han skrivit något annat här då?

FATTIG-JOHAN.

Det har jag inte sagt.

OLOF.

Jo, det har I. »Det med», sa' I.

FATTIG-JOHAN.

Ja, nog har han skrifvit.

OLOF.

Hvad då? Säg'et med en gång.

FATTIG-JOHAN.

Han har skrifvit, att Erker ska ha' gården, när han faller ifrån.

OLOF (*sätter sig*).

Det var en rar välkomma. (*Paus.*) Var det inte Jöns och Anna Brita, som var i båten?

FATTIG-JOHAN.

Jo, det var det.

OLOF.

Var flickan med dem?

FATTIG-JOHAN.

Lisa? Hon är visst opp i skogen med Erker.

OLOF.

Ska han ha' henne med då?

FATTIG-JOHAN.

Har du tänkt på henne då?

OLOF.

Dra åt helvete!

FATTIG-JOHAN (*upp*).

Hvad sa' du, pojke?

OLOF.

Jo, jag sa' det.

FATTIG-JOHAN

(*stirrar på honom, mumlar, men kan inte få fram ett ord, går in i byggningen och slänger igen dörren efter sig.*)

Trettonde scenen.

OLOF. Sedan LISA.

OLOF (*sitter en stund och stirrar framför sig*).

Hvad faen hade jag hemma att göra. (*Spottar.*)
Det är somliga, som det ska gå afvigt för, hur de
vänder sig. (*Stoppar en pipa, som han sedan tänder.*)
Nu får Erker gård'n. Och då ta'r hon honom.
Det är klart som korfspad', det. (*Tar fram en ring,
som han tittar på.*) Den här gaf ho mig, förstås.
Men ho' kan få igen den. (*Kastar upp ringen i luften,
tar den igen och stoppar den så i byxfickan.*) Ja, jag är
lika glad. (*Sjunger.*)

På flickorna skall man inte tro
ty falskhet i deras hjärtan bo.
De håller sig med andra,
mens vi är ut och vandra
öfver böljan den blå.

(*Under sången kommer Lisa hastigt in. Hon slannar
och flämtar som efter hastigt språng, kommer så fram.*)

OLOF (*ser upp, reser sig, går
åt höger*).

God dag, Lisa.

LISA.

Är det du, Olle?

OLOF.

Ja, det är mitt namn. (*Vill gå.*)

LISA.

Ska jag vänta på dig längre?

OLOF.

Jag trodde inte, du hade väntat mig, jag.

LISA.

Hvad är det, du säger?

OLOF.

Har du ingen i skogen, som väntar dig?

LISA.

Är du ryss rasande? Hvem skulle det vara?

Fjortonde scenen.

DE FÖRRA. ERKER (*från vänster*).

OLOF.

Han kommer visst där annars.

LISA.

Den där? Ja, han får allt vänta.

OLOF (*klarnar upp. Det drar
ett litet leende öfver hans
ansikte*).

Det är så mycket, som har händt, ser du.

LISA.

Ska du inte säga mig god dag för det?

OLOF.

Jo, visst ska jag det. God dag på dig, Lisa.
God dag.

LISA.

Men hvem är det, som har inbillat dig...?

OLOF.

Det sätter vi oss öfver, nu när jag har dig.
(*Kysser henne.*)

ERKER.

Ska du kyssa honom, så jag ser'et.

LISA.

Den, som ta'r mig, han kysser mig också.
Kom ihåg det, du!

(Olof och Lisa gå till höger åt vägen med armarna om hvarandras lif. De gå långsamt och försvinna åt båtbyggn till.)

ERKER *(slår och ser efter dem)*.

Det skulle ha' varit jag, om rätt hade varit.

(Riddå.)

Andra akten.

Scenen föreställer en plats vid Per Olssons båtbrygga. Till vänster ligger ett båthus eller notbod, på hvars vägg hänga nät, vättar af ejder och skrakor m. m. Metspön ligga utmed takfoten på naggar. Från båthuset leder en praktikabel simpel brygga ut i vattnet, som omsluter den på alla sidor. Till höger en björkbacke, genom hvilken går en väg. Till vänster förbi båthuset går vägen till Per Olssons gård. I fonden skärgårdsutsikt, vidare än den föregående.

Det är samma söndag på eftermiddagen.

Första scenen.

OLOF och LISA *sitta nere vid sjön. Olof har handklaveret med sig.*

LISA.

Det är farligt, hvad de dröjer.

OLOF.

Det är bra för oss det. (*Kvintilerar på klaveret.*)
Det är låt än i det gamla handklaveret.

LISA.

Hvad sa' Erker, när du var inne och hämtat'?

OLOF.

Han glodde ledt förstås. Men jag sa', att om han trösta' sig te' ut och titta efter oss, så skulle jag slå armar och ben åf en. Och så svor jag, så det knakade.

LISA.

Du är dig lik ändå, Olle.

OLOF.

I alla väder, ser du.

LISA.

Men Jössus, hvad du måtte ha' sett mycket.

OLOF.

Vänta, till jag får hem kistan, så får du se presangerna. Det är very well, det. Ska vi ta' en bit till? (*Kvintilerar igen. Sjunger en gammal visa.*)

Den sköna Karolina — från Kronstadt hon var —
med sorg och stor smärta från henne jag far —
Faderallanlalej ::
med sorg och stor smärta från henne jag far.

De Lybeckske flickor, de äro så fin —
de hafva både pengar och guld uti skrin —
Faderallanlalej :: etc.

De Amsterdams flickor, de dansa på strand —
med fyra sjömänner en hvar i sin hand
Faderallanlalej :: etc.

Nu hafver jag seglat från strand och till strand —
spanderat min ungdom i främmande land —
Faderallanlalej :: etc.

LISA.

Är det så'nt, som ni sjunger, när ni ligger ute på sjön?

OLOF.

Det är det med. När skutan gör jämn fart, och vi inte har annat att göra, så sjunger vi förstås. Det gör vi. Men när det så blir kvällen, och vi inte har annat te hålla på med då heller, då känns det ibland som en liten rörelse, som flickan sa'. Och då sjunger vi annat slag. (*Kvintilerar igen.*) Så här sjunger vi då. (*Sjunger.*)

Och längst ner i viken, där björken står hvit, skymtar bland tallen, den gröna — O, dit! —
O, dit mina tankar de ila ibland —
om söndagen styr jag min båt till din strand —
Susande lind,
smekande vind,
darrande kyssar på mun och på kind.

(*Under sången böjer sig Lisa mot honom, hans ena hand släpper handklaveret och fattar om hennes lif. Och när sången tystnar, kysser han henne flere gånger.*)

LISA.

Jössus, hvad jag tycker om dig, Olle!

OLOF.

Det låter bra det där! Säg om'et igen!

LISA.

Nej, säg'et du.

OLOF.

Ja har ju vändt hit igen, ända från söder om England, bara för att få, hvad jag nu får.

LISA.

Det är väl med det, som de säger: Detta bref är skrefvet på en alerot, utströket med en harefot. Olle, amen! Nu är det lögn alltsammen!

OLOF.

Jag svär dig så heligt —

LISA.

Svär int', Olle! För i dag är det söndag.
Utan säg mig i stället, när vi ska gifta oss!

OLOF.

Jag har då bjudt till, allt hvad jag orkat.
Men du vill inte.

LISA.

Sitt inte nu och ställas. Utan tala reson!

OLOF.

Det är eget med kvinnfolken. Kärleken bryr
de sig inte om. Men allihop vill de gifta sig.

LISA.

Det ska vara ordning med allting, ser du.
Och kommer kärleken för tidigt, —

OLOF.

— så kan det träffa sig, att bröllopet kommer
för sent.

LISA.

Ja, det gör mindre. Men det kan hända sig,
att bröllopet inte kommer alls. Så'nt har en sett
förr.

OLOF.

Tror du inte mig bättre än så?

LISA.

Tror dig, gör jag inte. Men jag tycker om
dig ändå.

OLOF (*plötsligt allvarsam*).

Ja, jag får väl tala om'et då, kan jag tänka
mig. Jag lär inte få nå't efter far min, säger de.

LISA.

Hvem säger det?

OLOF.

Det var farbror min, som sa't. Han sa', att gubben hade skrivvit gård'n på Erker, sa' han.

LISA.

Det kan väl aldrig vara möjligt.

OLOF.

Ja, han sa't då, så fort han fick se mig.

LISA (*gråter*).

OLOF.

Hvad gråter du för?

LISA.

För jag tycker så mycket om dig.

OLOF.

Gör du det?

LISA.

Ja, jag vill aldrig ve nå'n annan är dig.

OLOF.

Du vill förstås inte ha' mig, om jag inte får gård'n.

LISA.

Du kan väl tala vid Per Olsson. Du vet'et ju inte än.

OLOF.

Jag ska så, ja. I denna dag ska jag tala med'n.

LISA (*ser ut*).

Där komma de.

OLOF.

Det är bara två käringar i båten.

LISA (*torkar tårarna*).

Jag känner igen mors storrutiga kjol.

OLOF.

Då har gubbarna bli't efter. Men jag träffar dem väl. Du kommer hit då i kväll, så får du höra, hur det har gått.

LISA.

Ja, jag gör väl det. Hvad tänker du på?

OLOF

Det ska du få höra i kväll.

LISA.

Jag vänner, det redan vore kvällen.

OLOF.

Eller också får du höra't, när käringarna kommer.

LISA.

Jössus, hvad tänker du göra?

OLOF (*spottar*).

Säga'na ett och annat. Ho vill förstöra mitt lif. Och jag vet nog hvarför.

LISA.

Hvarför då då?

OLOF.

Det säger jag inte.

Andra scenen.

DE FÖRRA. KATRINA och ANNA BRITA.

(*De komma från höger i en liten segelbåt, som lägger till vid bryggan. Katrina sitter vid styret, och Anna Brita tar just in seglet. Olof har vändt ryggen till bryggan. Lisa går fram emot dem. Båten stöter emot med en törn.*)

KATRINA.

Kan I inte hjälpa oss i land?

LISA (*hjälp*er dem).

Är I ensamma?

KATRINA (*upp ur båten med Anna Brita*).

De lån'te brännvin hos klockar'n, vet jag, och dansa' galna på kyrkbacken. Kalle gick sin väg. Han sa', han tänkte inte komma igen, och det var då väl, en blef åf med den latryggen. Pigan såg ingen, hvart ho' tog vägen. Jag tänker, Kalle vet nog, hvar ho' är. Och då tog vi den här båten.

LISA.

Är han inte eran?

KATRINA.

Kunde vi rå med den stora båten? Det var då stört omöjligt. Vet jag, hvems han är?

ANNA BRITA.

De, som rår om en, får la låna en annan.

KATRINA.

Här ligger han ju bra, vet jag.

ANNA BRITA.

Och för räxten är det nå'n annan, som har ta't våran.

KATRINA.

Jag säger detsamma. (*Till Lisa.*) Du kom inte med, du!

ANNA BRITA.

Du stannte här, du! Presten talte annars om den förlorade sonen — och så var herrskapet i kyrkan med både vagnar och främmande.

KATRINA.

Det är förstås Erker, som har hållit dig kvar.

OLOF (*drar på handklaveret*).

KATRINA.

Har I spelat också? Nej, kors då! (*Får se Olof.*) Hvad i eviga namnet?

OLOF (*nickar*).

God dag, moster! Tack för sist! God dag, mor Anna Brita.

ANNA BRITA.

God dag! Och välkommen hem.

KATRINA.

Är det faen, som förvänder syna på mig?

OLOF.

Det har jag länge visst, att han gjorde. Men inte trodde jag, I skulle stå här och säga det själf.

KATRINA.

Hör I, hvad han säger?

LISA.

Du är galen, Olle!

OLOF.

Tyst du! Jag sköter'na, som jag vet, ho' är sjuk till. Jo, jag säger det. För fan har I allt varit sams med länge.

KATRINA.

Kommer du hem för te' falla öfver mig med otidigheter?

OLOF.

Jag kommer hem, för att jag vill lefva, jag med. Och det vill I inte låta mig få.

KATRINA.

Säger du, att jag har varit sams med faen?

OLOF.

Jag säger, att ABC har I nog reda på, men fader vår kan I inte alls.

ANNA BRITA.

Kom Lisa! Det är inte värdt, att vi står här och hör på.

OLOF (*kastar mössan i vädret*).

Jo, vars! I kan gärna höra på! Jag ska bara spela en vers för'na. (*Drar på handklaveret.*) Och det ska bli sanningens ord. (*Motar Katrina, när hon vill gå, sjunger.*)

Det var en gång en bonde,
han bodde i ett hult.
Han hade knappt en kirri virri vim
uppå sin gamla skult.
Tralalala la la etc.
Han hade knappt ett hår igen
uppå sin gamla skult.

Det var en satans käring,
som i hans lockar drog.
Hon drog och slet och kirri virri vim
till dess att gubben dog.
Tralala la la la etc.
Hon drog och slet och halade,
till dess att gubben dog.

ANNA BRITA.

Jag tror, pojken har vurta' tokuger. Kom, Lisa!

LISA.

Och han, som har varit så stillsammer emot mig.

ANNA BRITA.

Kom med, säger jag. (*Båda ut.*)

Tredje scenen.

OLOF. KATRINA.

OLOF (*sjunger igen*).

Och nu är visan aller,
och gubben han är all,
och därför kan jag kirri virri vim
igen på samma trall.
Tralala la, la la etc.
Och därför kan jag sjunga den
igen på samma trall.

Vill I höra den visan om igen, moster?

KATRINA (*som hela tiden stått
utan att få fram ett
ord*).

Är det slut nu?

OLOF.

Det är jag, som har gjort'na. Duger ho' inte?
Jag gjorde'na en kväll, när det gick en sjö, så jag
trodde, vi skulle aldrig se land mer. Men då svor
jag, att kom jag med lifvet undan, så skulle jag
sjunga den visa, så fort som jag träffade er. Och
nu har jag gjort'et. Vill I, att jag ska lära ut
den visa i socknen?

KATRINA.

Det kan du göra, som du vill och tycker.
Mig kvittar det.

OLOF.

Det är allt många, som skulle ha nöje af te
sjunga'na.

KATRINA.

Det kvittar mig det med.

OLOF.

Men jag gör't inte. För I är i alla fall gifte med far min, hurudan I se'n har varit mot mig.

KATRINA.

Hvad har jag gjort dig?

OLOF (*skrattar*).

KATRINA.

Hvad har jag gjort dig, säger jag, att du ska behöfva komma här och skämma mig inför andra människor?

OLOF.

I har slagit mig, när jag var liten. I har kört mig ur huset, så jag fick gå och tjäna som dräng hos främmande människor.

KATRINA.

Var det jag, som körde dig ur huset?

OLOF.

Ja, inte annat än jag minns.

KATRINA.

Det var far din, som gjorde. Jag bad för dig ändå och sa', att han inte hade rätt te' köra ut sitt eget barn. Det gjorde jag. Och nu kommer du här och ger mig skulden.

OLOF.

Var det far min? Kan I påstå, att det var far min?

KATRINA.

Om det skulle vara mitt sista ord, så svär jag på, att det var Per Olsson, som ville. För han tålde dig inte.

Per Olsson.

OLOF.

Är det för att han inte tål mig med, som han har skrivit gården på eran Erker?

KATRINA.

Det har han inte. Hvem har sagt det?

OLOF.

Det var en fågel, som sjöng.

KATRINA.

Den fågeln var ingen annan än den där förgrömmade Fattig-Jan, som gått här och ätit på oss i alla dessa år.

OLOF.

Ja så, han har inte skrivit inte?

KATRINA.

Jag svär dig vid den lefvande guden, att det vet jag inte något om.

Fjärde scenen.

DE FÖRRA. ERKER.

KATRINA.

Kom hit, Erker! Har Olsson skrivit gården på dig? Har du hört om det?

ERKER.

Ja, har han så.

OLOF.

Där hade I ett bra vittne.

ERKER.

Så, nu ska det vara jag, som blir herre här. Och det är inte värdt, att du springer efter min flicka.

OLOF (*gör en rörelse, som för att slå honom*).

Af barn och stollar får en höra sanningen.

KATRINA.

Du är då också det dummaste får, jag vet. (*Byter om ton till Olof.*) Ja, det är la så godt, att du vet'et då. Du ska ifrån gården. Barfota ska du gå härifrån. Och på sjön kan du se'n sjunga, hvad visor du vill. Men mig ska du inte ofreda längre. Du har visat tänder åt mig, från det du var så stor, så du kunde titta opp. Och det är väl meningen nu, att du skulle bitas också. Men din räf biter inte min gås, ska jag säga dig. Och det var inte värdt, att du bråkar med gubben; för det han hafver skrifvit, det hafver han skrifvit.

OLOF.

Jag tänker då bli här, tills jag får tala med'n.

KATRINA.

Gör det, du! Det nyttar dig inte.

ERKER.

Och flickan ska du låta vara med fred. För henne ska jag ha'.

OLOF.

Nej, nu anamma mig, tål jag inte det här längre!

KATRINA.

Tänker du slåss?

OLOF.

Inte med er. Men med pojken! (*Rusar på Erker. Katrina söker skilja dem åt.*) Ja så, du stjäla gården för mig. Och du vill stjäla flickan med. Jag ska mura in dina uggleögon, det ska jag, jag ska späcka fettet på dig, din lata isterbuk. Jag

ska ge dig, så du ska inte orka sitta på fjorton da'r.

ERKER (*springer bakom modern*).

Han vill slåss.

OLOF.

Jag ska ge dig en truthuggare, så du ska flyga opp så högt, så om du hade matsäck med dig för en hel vecka, skulle du vara hungrig, när du kom ner ändå.

(*Erker vill fly, Olof får tag i honom, slår omkull honom, pryglar honom duktigt, medan Katrina söker få honom lös. Olof upp.*)

KATRINA.

Han har slagit ihjäl honom. Hjälp!

OLOF.

Det är lögn. För jag vet, hur jag slår. (*Tar Katrina i armen, drar henne undan, så att Erker, som ligger kvar på marken, ej hör dem.*) Men nu ska jag säga er också ett fridens ord.

KATRINA.

Tänker du slå mig med?

OLOF.

Nej, det gör jag inte. Men I ska få höra något nu, som I aldrig förr har hört. Minns I, när I ville ta' lifvet åf far min?

KATRINA.

Hvad säger du?

OLOF.

Han låg och sof. Och I kom smygande och satte händerna på strupen på'n. Jag låg i min säng och såg'et. Jag var bara tio år. Men så mycket vett hade jag, så jag förstod, att det var

inte värdt te' bråka med er. För I hade ett så'nt lag med far min, så det halp inte, hvad en sa' åt honom. Men så mycket gjorde jag, så jag hostade högt. Och då blef I rädd och släppte taget. Men jag låg vaken den natten. Och hvad far min sa' er och I sa' far min, det hörde jag. Och nu vet I det. (*Släpper hennes arm.*) Adjö nu, moster. Nu kan I plåstra om arfvingen. (*Ut till vänsler, tar handklaveret med sig, som man hör honom spela utanför kulisssen.*)

Femte scenen.

KATRINA. ERKER.

KATRINA.

Det här ska du, tage mig den onde, inte ha sagt för inte. (*Fram till Erker.*) Hur är det med dig?

ERKER.

Jösses, han slåss ju inte mänskligt.

KATRINA.

Upp med dig och visa, du är karl.

ERKER.

Jag kan inte.

KATRINA.

Hvar slog han dig? (*Känner på honom.*)

ERKER.

Det var på ryggen. Oj!

KATRINA.

Här?

ERKER.

Och på bena. Oj!

KATRINA.

Strax ofvan bena, tänker jag?

ERKER.

Ja.

KATRINA.

Det gör ingenting.

ERKER.

Och i skallen. Oj!

KATRINA.

Det har du ingen. Opp med dig, säger jag. Lyft på ena skanken. Siså! Och så på den andra. Siså! Och så ta'r du mig i näfven. (*Drar upp honom.*) Är det något fel med dig?

ERKER.

Nej, det är det precis inte.

KATRINA.

Hvad skrek du för då?

ERKER.

Jag trodde, jag var slut.

KATRINA.

Ja, hade jag inte ett så'nt eländigt kräk till pojke, som du är, så skulle inte en så'n där — (*Knyter näfven åt det håll, där Olof gick ut.*) Hvarför kunde du inte hålla med mig?

ERKER.

Hva?

KATRINA.

När ja sa', att gubben inte hade gjort textamente, skulle du väl ha' kunnat säga detsamma.

ERKER.

Det kunde jag, förstås.

KATRINA.

Hvarför gjorde du inte det då?

ERKER.

För då hade han ju inte fått veta, att far hade skrivit ett.

KATRINA.

Du är ett förgrömmadt kräk. När jag säger något, ska du hålla med mig. Begriper du det?

ERKER.

Det ska jag göra nästa gång, mor.

Sjette scenen.

DE FÖRRA. PER OLSSON och JÖNS.

(De komma i en båt, som lägger till vid sidan af eller akter om den förra. Per styr och Jöns tar in seglet. De äro båda lagom beskänkta, dock ingalunda raglande.)

KATRINA.

Har I masat er hit nu?

JÖNS.

Ja, I tog ju båten.

KATRINA.

Gjorde vi? Vi tog ju en annan. För vi orka' inte ro den stora båten.

PER *(sysselsatt med båten)*.

Det var då grömmingen också, hvem som har tagit min båt. För den fanns där inte, när vi for. Såg du'n, Jöns?

JÖNS *(kommer ner)*.

Neej. Men det var ju detsamma, efter vi fick den här.

PER.

Det var det förstås.

KATRINA.

Ja, I kunde ha' kommit förr, så skulle I ha fått se på vackert! (*Till Erker.*) Håll med mig nu.

JÖNS.

Hvad då då.

KATRINA.

Jo, pojken har kommit hem.

JÖNS.

Hocken pojke?

KATRINA.

Olle förstås, den välsignade pojken! Och han har inte gjort annat än ställt till elände. Erker har han slagit, så han knappt orkar te' stå och mig drog han till med en käpp tvärt öfver ryggen, så det värker än.

JÖNS.

Det var då fult gjordt, förstås. Tänk, te' slå ett kvinnfolk.

KATRINA.

Du säger inget, du Olsson. Du tycker inte, det var något, förstås.

PER (*kommer ner*).

Han slog la inte så hårdt.

KATRINA.

Gjorde han inte?

PER.

Han slog kanske inte alls.

KATRINA (*med en min till Erker*).

Gjorde han inte? Såg du inte, hur han slog mig?

ERKER.

Jo jo, men. Han lad' till'na med näfven, så det sa' smack om'et.

PER.

Nyss var det med en käpp, och nu var det med näfven.

KATRINA.

Han slog först med en käpp och se'n med näfven.

PER.

Ja, jag tror't inte.

KATRINA.

Tror du't inte?

PER.

Nej, jag gör det inte. För jag känner dina konster.

KATRINA.

Mina konster! (*Gråter.*) Ja, det förstås. Nu ska pojken få rätt igen. Han har inte slagit nå'n människa. Det är jag, som far med osanning och ljuger och hittar på allting. För jag är bara en rackarekona och en lögnerska, tjuf och bandit. Är jag inte det?

ERKER.

Jo, det är, ta' mig fan, dagsens sanning.

KATRINA.

Hvad sa' du?

ERKER.

Det är dagsens sanning. I är båd' det ena och det andra. Och det kan jag svära på —

KATRINA (*ger honom en örfil*).

Ja, jag ska lära dig —

ERKER (ömkligt).

I bad ju, att jag skulle hålla med er om allting.

KATRINA.

Du är ett förgrömmadt få. Du skulle ha mycket mer, än du har fått. Härifrån med dig. Jag gitter inte stanna här längre. (*Knuffar honom framför sig. Båda ut till vänster.*)

Sjunde scenen.

PER OLSSON. JÖNS.

PER (*ser beundrande efter henne. Spottar.*)

Det är dalern, hvad hon är illmarig i alla fall.

JÖNS.

Hon är det, ja.

PER.

Men det är, som jag sa', ho har sina sidor i alla fulla fall.

JÖNS.

Ho har la' det. Du, Per Olsson, du. Ska vi nu gå fram till gård'n.

PER.

Nja. Jag vet inte.

JÖNS.

Du skulle la i alla fall träffa pojken.

PER.

Jag skulle så, ja. Men jag har liksom ingen håg på det.

JÖNS.

Hvarför det då?

PER.

Ja, si det är så, att jag har liksom lofvat pojken, att han skulle ha gård'n efter mig.

JÖNS.

Ska han inte det då?

PER.

Ja, si jag har liksom skrivit åt Katrina, att hennes Erker ska ha gård'n.

JÖNS.

Var det se'n, det?

PER.

Ja, det var just som i dag. Och därför tyckte jag, jag kunde liksom hälsa på pojken en annan gång.

JÖNS.

Ska vi bli här då? Hvad ska vi göra här?

PER (*tar upp en flaska ur fickan*).

Vi super lika bra här.

JÖNS.

Det är sanning, det.

PER (*super, lämnar flaskan*
Jöns).

Det var uselhet te brännvin, klockarn hade.

JÖNS (*super*).

Du ska ge honom lika godt igen.

PER (*tar flaskan, super igen*).

Det är spädt med vatten.

JÖNS (*likaså*).

Jäke'n i min talg, är det inte spädt med vatten.
Det var stora, rara metspön du har.

PER.

Glin har jag i notbod'n. Ska vi känna efter om det nappar?

JÖNS (*tar spöna*).

Finns det abborr här då?

PER.

De går allt här utmed bron. (*Tar ut en kruka ur notboden. Gubbarna meta under det följande.*)

JÖNS (*spottar*).

Nu ska vi ta' oss en baddare!

PER (*likaså*).

Den, som får första fisken, bjuder på gök.

JÖNS.

Det gör vi. Hör du, Per Olsson, du? Var det sant, det där du talte om ute på sjön?

PER.

Hvilket då?

JÖNS.

Det där om din kvinna?

PER.

Det där jag sa' just som vi la' i land.

JÖNS.

Ja, det ja.

PER.

Ja, gu' är det sant. Men hade jag inte fått ett par supar, hade ja la' inte talt om'et. Jag har tegat nu i så många år.

JÖNS.

Att ho' ville strypa dig?

PER.

Ja. Jag låg och sof. Och ho klämde mig om halsen, så jag trodde det var slut med mig. (*Drar upp en abborre.*)

JÖNS.

Nu är det du, som bjuder på gök.

PER.

Det gör jag. (*Gör i ordning, kastar ut igen.*) Det går på samma bete. Men bäst det var, släppte ho. Och så kveckna jag vid igen.

JÖNS.

Ja, det är underligt med somliga människor.

PER.

Somliga har det på ett sätt, och somliga på ett annat. Det är ingen, som kan göra något vid den saken.

JÖNS (*drar upp*).

Nu var det napp!

PER.

Han släppte, han med, precis som Katrina gjorde med mig.

JÖNS (*kastar ut igen*).

Ja, i den natten fingo de intet. Men hvarför gjorde hon'et då?

PER.

Det vet ho inte själf, säger ho.

JÖNS.

Nej, ho vet väl inte det. Det är väl som en katt; när den får se, att det är något, som rör sig, så klöser han te.

PER.

Ja, det är väl så till lags. För ho har just som instinkter på allting. (*Drar upp en abborre igen.*) Det var en riktig bumling.

JÖNS (*drar upp, ser på betet*).

Jag begriper inte det här. (*Kastar ut igen.*) Men att du tordes ha'na hos dig sedan?

PER.

Ja, i förstningen var jag litet rädder, förstås. Men så gaf det sig. Och ho har aldrig gjort om'et.

JÖNS.

Som väl var, ja. Hade det var't jag, skulle jag ha' motat af med käringa med det samma.

PER (*drar upp ännu en abborre, större än de andra*).

Nej, se det ville jag inte.

JÖNS (*drar upp, tittar på sitt bete*).

Det var då hundra gubbar. (*Kastar ut igen.*) Ville du inte?

PER.

Nej, se ho var mig så kär i alla fall. Så jag kunde rakt inte mista'na.

JÖNS.

Ja, dom är mångfaldiga.

PER.

Dom är så, ja. Och ingen vet själf, hur pass mångfaldig han är.

JÖNS.

Nej, den vet bäst, hvar skon klämmer, den som har'n på.

PER.

Ja. Och det är skor, som ser ut, som de klämde, men som inte är så farliga. (*Drar upp en abborre igen.*)

JÖNS (*drar upp*).

Nej, nu ger jag denna metningen helsike.

PER.

Kan jag rå för, att du inte får nå'n fisk?

JÖNS.

Vet jag, hvad du gör för konster?

PER.

Konster? Sa' du konster?

JÖNS.

Är det naturligt, att du ska få fisk och inte jag, fast vi metar på samma ställe?

PER (*tar fram flaskan*).

Ska vi ha fisksupen? (*Super.*)

JÖNS.

Han går dit han kommer. Och där blir han. (*Super.*)

Åttonde scenen.

DE FÖRRA. OLOF (*från vänster*).

OLOF.

God dag, far.

PER.

Nej, se god dag, pojke. Ska du ha' dig en sup?

JÖNS.

God dag och välkommen!

OLOF.

God dag. Och tack för det.

PER.

Ska du ha' dig en sup, säger jag.

OLOF.

Det är inte för det, jag kommer.

PER.

Nej, men en sup kan du väl ta'.

OLOF.

Jag vill först veta, om jag är välkommen hem.

PER.

Det kan du väl veta.

OLOF.

Nej, det är somliga, som inte kan veta det.

JÖNS.

Prata inte nu, pojke. Utan sup med far din.

PER.

Här är buteljen! Det är klockarns brännvin.

OLOF.

Jag ville allt tala litet med er först, innan jag vet, om jag super i lag med er.

PER (*slår igen buteljen, stoppar den i fickan*).

Hvad sa' du, pojke?

JÖNS.

Kom ihåg, att du talar vid far din.

OLOF.

Jag gör så, ja. Men hade I var't litet mer som en far emot mig, så skulle jag inte behöfva tala nu, som jag gör.

PER.

Har du inte fått, hvad du ska ha? Har jag inte skickat dig pengar och mat och betalat för dig och hjälpt dig fram? Har du inte kostat mig båd' det ena och det andra? Har du inte —

OLOF.

Jag har kanske det. Men nu vill jag veta, hvad I har gjort med mitt, me'n jag var borta.

PER.

Med ditt? Hvad är det, som är ditt?

OLOF.

Med det, som ska bli mitt, se'n I en gång är död, då.

PER.

Ja, men jag är inte död än.

OLOF.

I är inte död, nej. Men lika fullt har I skrivit bort, hvad I äger och har.

PER

Det angår väl ingen, hvad jag gör med det, som är mitt.

OLOF.

Jo, det gör det. För när I är död, skulle det vara mitt. Och då är det inte erat, utan mitt, som I har gått och gett ifrån er.

PER.

Hör du, Jöns du! Hvad ska en svara på sån't?

JÖNS.

Det kan svaras mångahanda.

PER.

Ja, men hvad ska jag svara nu?

JÖNS.

De ska du la veta själf.

OLOF (*till Per*).

Nej, I vet inte det. För I får inte svara, som I vill.

PER.

Pojke! Ta' inte vid dig på det här viset. Jag har skrivit bort mig, det vet jag. Men jag är inte död än. Och än kan det bli bra.

OLOF.

Jag tror inte det.

PER.

Jo, säger jag. Det kan det visst. Ja ska —

OLOF.

I ska ingenting. För ho — I vet nog, hvem jag menar — gör ändå, som ho vill. Ho' har kört mig hemifrån, när jag var barn, ho' har gjort mig allt ondt, som tänkas kan, och nu har ho' ställt'et så, att jag ska gå barfota ur huset, som ho' sa' för en stund se'n. Men då vill jag säga er en sak, far, att då ser I mig aldrig mer. För då går jag min väg, och hit vänder jag inte tillbaka.

PER.

Hvart går du då då?

OLOF.

Jag går la' på sjön först. Och se'n vet en ju aldrig, hvart lifvet bär en. (*Nickar.*) Adjö nu, far. (*Vill gå.*)

PER.

Du kunde la säga mig ett godt ord, innan du går, vet jag.

OLOF.

Jag har inget agg till er, far. För I rår er inte själf. (*Ut till höger.*)

Nionde scenen.

DE FÖRRA utom OLOF. Sedan KATRINA. Sedan KNALLARE-ANDERS.

PER (*tar fram flaskan*).

Det är då, som själfvaste satingen vore lös i denna dag. (*Super.*)

JÖNS.

Ja, det var då ett ärans skådespel. (*Tar flaskan, super.*)

KATRINA (*från vänster*). / 7

Hålls *i* här och super ännu?

PER (*gemytligt*).

Hör du, Katrina! Du ska ge mig igen det där kontraktet.

KATRINA.

Hocket kontrakt?

PER

Textamentet, vet jag. För det kan aldrig vara rätt —

JÖNS.

Jag säger detsamma.

KATRINA.

Du är full, vet jag.

PER.

Jag är full. Men det är bara utaf brännvin. Och det går öfver. Men du är full af fan. Och det går aldrig öfver.

(I detsamma komma från höger Knallare-Anders, drängar och pigor och Fattig-Johan. Anders bär den långa västgötarocken, påsen och alnen på ryggen samt läderkaskett med stor skärm på hufvudet.)

JÖNS.

Nej, se Knallare-Anders, lefver I än?

ANDERS.

Lefver jo! Serra rasa dö, gör jag inte det. Men nu är det allt sista gången, jag är ute och handlar. För gubben är gammal, och de gamla tiderna är slut. *(Lägger från sig påsen.)* God dag, Per! Och god dag, Jöns!

PER.

Hvar kommer du ifrån?

ANDERS.

Ifrån himmelriket. Jag har då te det minsta varit på vägen dit. För i julase var jag illa sjuker. Och då trodde jag rakt, att Sankte Per och jag skulle ta' oss en peleknarkare samman. Se god dag, mor Katrina! Jag såg inte er.

KATRINA.

I kommer med följe.

ANDERS.

Gud välsigne dem. De vill handla af mig, de rara människorna. Men jag svor på, jag skulle inte öppna på påsen, förrän jag kom ibland folk.

KATRINA.

De säger annars, att en knallare öppnar på påsen, så fort det är bara en fattigstukäring, som vill köpa för en batting.

ANDERS.

Tacka för det! Fyra battingar gör en skilling, och tolf skilling det gör en tjugufemöring, de kallar.

Tvi fasen för alla de nymodiga måttena med millimeter och kilometer och kilogram och små usla ettöringar. Men det är detsamma, bara rutseln går. (*Till en bondpojke.*) Hvad står du och grunnar på? Ska du köpa en hufvudduk te fästemon?

POJKEN.

Nej, men jag grundar på, hvad I såg, när I var på vägen till himmelriket.

ANDERS.

Hvad jag såg på vägen till himmelriket! Jo, jag såg en grömmar gubbe, som gick med en mjölkspann i den ena näfven och ledde en so i rompa med den andra; han hade hår som ett igelkottaskinn, där smådjuren gingo ut och in, och när vi så kom till en bro, så satte suggan till och löpa, och gubben te å stöpa. Och så stöp far din käpprätt ända ner i den svarta sjön, där fan stod till knäna i beck och tog emot'en på horna. Och där kan du träffa gubben, när du kommer så långt.

PER.

Det är bra, Anders. Du kan'et än i dag. Ska du ha dig en sup?

FLERE.

Nej, först opp med påsen.

ANDERS.

Opp med påsen, var det, ja. (*Öppnar den.*) Här finns schaletter och byxhängslen, mässingskammar och hufvuddukar, hårnålar och fästemansbroscher, grannaste klädningstyger och tvålar, som är som lut. Här finns allt, som tänkas kan och litet dazú, sa' tysken.

FÖRSTA FLICKAN.

Såg du inte mer på vägen till himmelriket?

ANDERS.

Det lönar sig just te tala om det för er, när I ändå aldrig slipper dit. Men annars såg jag femton fula käringar. Somma' var trinna och somma var blinda. Somma gick på en krycka och somma hade två. De var krokiga i ryggen och skrumpna i skinnet, och de trängdes på vägen, och mun gick på dem, så'en inte fick öronljud. De krafla sig fram, så godt de kunde, och jag tänkte då som så, att de där hinner aldrig fram. Men så kom de till en avväg, som ledde till Reckarom. Och där gick en karl. Och när jag såg närmre på'n, så var det densamma, som ledde suggan. Och då skulle I ha' sett på käringarna, de satte i sken, som om de kesat för bromsen. Och de skrämde suggan, så ho drog af med karl'n. Och när han for ner i den svarta sjön, så trilla alla käringarna efter. Så den onde fick dem på köpet alla femton. Och det var bara, för de hela sitt lif hade rännt efter fästemen och aldrig fått nå'n.

FÖRSTA POJKEN.

Det fick du, det.

ANDERS.

Jag tyckte annars, det var nå'n, som talte om brännvin.

PER (*räcker flaskan*).

Skål Anders och välkommen!

FATTIG-JOHAN.

Hvad såg du mer på vägen till himmelriket?

ANDERS (*ser på flaskan*).

Jo, jag såg en stor långer karl, som såg ut som en knallare. Och när jag såg närmare på honom, så fasen antura mig, likte han inte mig

själfver. Och han fick pengar i fickora och kyssar af flickora, och han gick rätt fram till Sankte Per, som stod där och grina, när han såg allt det folk, som slapp in i himmelen. För det var kungar och kejsare och länsmän och klockare. Och prostarna fick gå med sina isterbukar en och en på den smala vägen. För där var det för trångt te två, kan en begripa. Men allihop bocka de sig för Sankte Per, och var så nödiga om te slippa in. Men när jag kom fram, så satte jag näsa i vädret. Bjur du på en sup? sa' jag. Men det hade'n inte. Då blef jag glad. För jag tänkte, att nu kommer jag tillbakers. För di säger att en knallare kan inte bli' nånstans, där det inte finns brännvin. Och i detsamma vakna jag i sängen. Och för hvar dag som går, har jag se'n ta't afsked med det goda brännevinet.

FATTIG-JOHAN.

Vill du ge mig en fickekam för billigt pris.

ANDERS (*lämnar flaskan ifrån sig*).

Det är märkvärdigt med det brännevinet. De lägger skatt på't år efter år, och de säger, att det är för den fattige ska lägga bort med te supa. Och så blir'en i stället bara fattigare och fattigare.

JÖNS.

Det är ta' mig dalern sant.

FATTIG-JOHAN.

Får jag köpa en kam af dig, sa' jag.

ANDERS.

Du tänker la' betala mig med fårull den här gången med, kan jag tänka. (*Under tiden ha alla samlas sig om Anders' påse, där de rifva omkring. Anders går ner till Katrina, som står ensam nära rampen.*) Får jag bli hos er i natt, mor Katrina? Jag ska

vara så tyster och snäller. Jag ska inte svänga med flickorna och inte dänga med brickorna och inte svänga med sveckorna. Nykter och ärlig i alla lifvets förhållanden. Det är mitt ord.

KATRINA.

Det kommer an på det.

ANDERS.

Hvad då då?

KATRINA (*ser sig om*).

Kan jag få köpa litet af er åt råttorna. Då ska I få bli hos oss. Och I ska ändå få sofva i kammarn.

ANDERS.

Ja, se det är väla farligt.

KATRINA.

Te lägga ut för råttor.

ANDERS.

Är det stora råttor?

KATRINA

Jo, de räcker.

ANDERS.

Litet hvitt har jag, förstås. Men I får inte tala om'et.

KATRINA (*nickar*).

Jag ska nog tiga, bara inte I pratar.

ANDERS.

Lita på mig, sa' fan till prästen. (*Vänder tillbaka.*) Hva' i sjusvedda håkaringar ä't med er. Har I inte vänt opp och ner på, hvad jag äger och har. Dra' ända längst in i bortersta häckle-fjäll.

FÖRSTA POJKEN.

Jag vill ha en mungiga.

FÖRSTA FLICKAN.

Jag vill ha strumpeband.

ANDRA POJKEN.

Jag vill ha ett par böxhängslen.

ANDRA FLICKAN.

Jag vill ha en tvål.

FATTIG-JOHAN.

Jag vill ha min fickekam.

ANDERS.

Tvål! Ja, det kan I behöfva. Och fickekam med. För om I så köpte alla tvålar, jag har, så blefve I ändå inte rena om näsan, och om I kammade er med oxrakor, så skulle ändå guds skapade varelser bygga om i hufvuna på er. Men jag ska vara med, när russeln går. Begriper I inte det?

PER.

Vi vill ju bara köpa af dig.

JÖNS.

De har ju inte ta't nå't.

ANDERS.

Har jag sagt det. Men jag behöfver bara vända ryggen till, så pass så jag hinner ta' mig en sup. Och tvärt är de framme. (*Kör undan dem. Börjar ordna i påsen och plocka in.*)

Tionde scenen.

DE FÖRRA. OLOF (*med handklaveret från vänster*).

OLOF.

God dag.

Per Olsson.

ALLA.

Nej, se Olof!

PER.

Du kommer tillbakers ändå?

OLOF.

Ja, det är svårt te gå hemifrån genast.

ANDERS.

Nej, se på pojken. Hvad han har bli't stor.

OLOF.

Ja, det var länge se'n jag var här sist.

PER.

Har du fått fatt i handklaveret?

OLOF.

Ja, jag tänkte ta' det med mig. För det är i alla fall mitt.

FÖRSTA POJKEN.

Tänker du sjunga en visa för oss?

OLOF.

Jag kan nog visor. Men jag är inte viss om, att alla vill höra dem. Men det blir allt det sista, jag sjunger. För nu far jag härifrån. (*Kvintilerar.*) Kommer aldrig mer igen-gen-gen.

KATRINA.

Du far la inte längre, än att du hittar tillbakers.

OLOF.

Jag! Jag ska fara till Engeland, Rysseland, Turkiet och Tyskland. Och får jag inte vara där, så far jag väl ända till himmelriket.

KATRINA.

Är du säker, de vill ha dig där då?

ANDRA POJKEN.

Då får du sällskap med Knallare-Anders. För han har varit där, säger han?

OLOF.

Har I?

ANDERS.

Bara ett stycke på väg.

FÖRSTA POJKEN.

Han har sett mycket, må du tro.

OLOF.

Såg I, om där var plats för mig?

ANDERS.

Ja, om sönda'n, när sol'n skiner och det regnar, då far en båtsman till himmelriket.

KATRINA.

Det ska I ha en sup för, Anders.

OLOF (*till Katrina*).

I lär nog inte komma dit, hvarken om sönda'n eller hvarda'n, om så solen skiner, eller det regnar smådjur midt i vintern.

PER.

Hör inte på'n.

OLOF.

Nej, nej. Det var det, jag sa', att inte alla ville höra mig. Men då sjunger jag för mig själf. (*Sjunger de två första verserna på föregående visa.*)

KATRINA.

Tål du det, Per?

PER.

Pojken är galen.

JÖNS.

Ja, vi går.

ANDERS.

Jag går med. För Katrina har lofvat, att jag får bli hos er i natt.

FATTIG-JOHAN.

Jag ska köpa en fickekam, har jag sagt. (*Alla ut till vänster.*)

KATRINA.

Och jag ska inte så mycket som ha' en människa, som försvarar mig. (*Ut efter de andra.*)

OLOF (*i upphetsning*).

Vill I höra mer? (*Sjunger sista versen på samma visa. Efter sången blir skrattet allt högljuddare.*)

EN POJKE.

Där fick käringen.

EN ANNAN.

Det var mat för Måns.

OLOF (*plötsligt*).

Hvad grinar I åt? (*Allmänt skratt.*) Skrattar I åt mig?

EN POJKE.

Är du från vettet?

OLOF.

Den, som säger ett ord om far min eller henne, den slår jag ihjäl. (*Tyst paus. Olof sätter sig på bänken med ryggen åt de andra.*)

EN FLICKA.

Hvad ska vi göra åt'en?

EN POJKE.

Det är häst, han får vara, där han är.

EN GUBBE.

Han ångrar sig, kan veta.

EN FLICKA.

Må tro det.

EN POJKE.

Ja, kom så går vi. (*Alla ut utom Olof.*)

Tolfte scenen.

OLOF. Sedan LISA.

(*Olof ställer långsamt handklaveret ifrån sig, kastar sig framstupa på bänken och brister i gråt. Lisa kommer in från vänster, ser sig om, som om hon sökte någon, går så fram till Olof.*)

LISA.

Olle!

OLOF.

Å, å, å!

LISA.

Hur är det?

OLOF.

Det ser du väl. Det är rent ute med mig.

LISA.

Hvad sa' han?

OLOF.

Det var, som jag sa'. Jag har ingenting.

LISA.

Ligg inte och gråt på det här viset.

OLOF.

Jag har gjort mig olycklig. Jag har skämt
far och henne, så alla har hört'et.

LISA.

Hvad säger du?

OLOF.

Jag blir ju som galen, bara jag får se'na.

LISA.

Tyst, vet jag. Du gör mig rakt hjärtängslig.

OLOF (*upp*).

Men du får inte ta Erker, hör du det.

LISA.

Jössus, är du från vettet?

OLOF.

Bryr du dig om mig?

LISA.

Det vet du väl, att jag gör. Men vi kan väl
inte gifta oss, när vi ingenting har.

OLOF.

Vi kan inte det, nej. Men du ta'r ingen
annan än mig. För då gör jag dig olycklig.

LISA.

Nu ska du höra på mig, Olle.

OLOF (*tar sig åt hufvudet*).

Vi träffas inte så snart, menar du förstås.

LISA.

Nej, det menar jag inte. Men jag menar att
du inte ska ge dig öfver.

OLOF.

Ja, det är lätt te' säga. Tror du far din skulle ta' mig till måg, om jag kom och friade till dig nu, blott och bar?

LISA.

Nej, det gjorde han inte, förstås.

OLOF.

Nej, jag tänker det.

LISA.

Jag har två bröder, det vet du. Och det är uppgjordt så, att de ska lösa ut mig från gård'n. Men det blir inte mycket jag får.

OLOF (*hånfullt*).

Och du ska ha't fint, förstås, innan du gif-
ter dig?

LISA (*lugnt*).

Nej, inte precis det. Men jag vill ha't, så
det är möjligt. Är inte det rätt?

OLOF.

Men om du aldrig får mig då?

LISA.

Det törs jag inte tänka på.

OLOF.

Jösus, Jössus! Att det ändå ska vara, som
det är.

LISA.

Ta' nu klaveret och sjung en bit för mig,
me'n vi sitter här.

OLOF (*tar handklaveret, kvintilerar, försöker sjunga*).

Det gick en jungfru uti en hage,
till henne kom det en ung sjöman —

(*Bryter af.*) Nej, jag kan inte. Det är stört
omöjligt.

Ridå.

Tredje akten.

Scenen föreställer det inre af Per Olssons kök. I fonden två fönster. Till höger liggsoffa af trä och ofvan om denna dörren till förstugan. Till vänster spis och nedanför denna dörren till kammaren. Framför fönstret ett stort fällbord och i fönstren blommande pelargonier och geranium. Trästolar m. m. fullborda inredningen.

Ofvanför liggsoffan leder på höger sida ett smalt loft med genombrutet skrank, och på väggen där bakom synas gluggar, som vetta utåt. Det är eftermiddag.

Första scenen.

FATTIG-JOHAN (*sitter i soffan*). SANNA (*sysslar vid spisen*).

FATTIG-JOHAN.

Du var ute och svängde dig i går kväll du?

SANNA.

Ja, man ska ha' litet dans och rolighet, innan en blir för gammal.

FATTIG-JOHAN.

Är det farligt och fråga, hvem du var med?

SANNA.

Nej vars. Men jag säger't inte.

FATTIG-JOHAN.

Nå-å, hvad sa' käringen, när du kom hem då?

SANNA.

Ho' var just som galen. Hon skällde mig båd' för likt och olik. Och så sa' ho, jag skulle flytta till hösten.

FATTIG-JOHAN.

Hvad sa' du då?

SANNA.

Jag sa', som sanningen var, att jag var lika nöjd om te' stanna i ett hus, där dom skäller och smäller från mor'on och till kväll och där det är ett knussel på gudsgåfvorna, så ho väger smörklimpen en gång om da'n. Och tacka Gud för ho inte räknar strömmingen och ta'r opp en ur tunnan. Och så sa' jag, att om nå'n frågte mig, hurudant det var te' tjäna här i huset, så skulle jag vara densamma som de skulle få höra sanningen af, sa' jag.

FATTIG-JOHAN.

Nå, har du tänkt på det där andra nu då?

SANNA.

Ja, det har jag.

FATTIG-JOHAN.

Slår du till då? Att älska mig i lust och nöd.

SANNA.

Ja, si kärleken den blir det nog smått med. Men vill I att jag ska bli hos er och stå för huset och koka maten och baka och tvätta och hålla rent, så är det la inte värdt, att jag försöker mig på

flera ställen. Och alltid gifter jag mig hellre med er, än jag blir här.

FATTIG-JOHAN.

Ja, jag säger detsamma. Jag har't inte för afligt, jag heller.

SANNA.

Det är möjligt det. Kan du få ditt färdigt till hösten?

FATTIG-JOHAN.

Jag tänker det.

SANNA.

Ja, du har då inget te vänta på.

FATTIG-JOHAN.

Och dess längre det dröjer, dess gamlare blir jag, menar du. Men då ska det vara redligt och ärligt. Och stå vid, hvad du har sagt, ska du.

SANNA.

Jag gör så också.

FATTIG-JOHAN.

Ja, för si annars vill jag inte lyfta på pen garna.

SANNA.

Kan veta det, ja. (*Paus.*)

FATTIG-JOHAN.

Det var ett ledt lefverne annars här i går.

SANNA.

Ja, det börja på kyrkbacken. Gubbarna var rent som elfvabefängda.

FATTIG-JOHAN.

Och så pojken, som kom här. Mig var han också otidig mot, den förhärdade grönskolingen.

SANNA.

Ja, än mot farbror då. Och moster se'n. Men nu sitter han och farbror inne i kammarn. Och där har de talts vid, jag vet inte hur länge.

FATTIG-JOHAN.

Moster har gått här med hela tiden som en äggsjuk höna. Hvar är ho' nu?

SANNA.

Jag tror, ho är vid fönstret och lyss.

FATTIG-JOHAN.

Ho' plägar det, ja.

Andra scenen.

DE FÖRRA. KALLE.

SANNA.

Nej, se Kalle.

KALLE (*från höger*).

Jag tänkte säga adjö nu.

FATTIG-JOHAN.

Går du?

KALLE.

Å ja, jag har tänkt'et länge. Jag skulle bara hämta kläderna.

SANNA.

Dem har jag knutit ihop åt dig.

FATTIG-JOHAN.

Hvart ska du gå nu då?

KALLE.

Jo, jag ska hjälpa till hos Jöns, där det inte finns nå'n så'n käring som här.

SANNA (*ger honom knytet*).

Här är det.

KALLE.

Då får jag säga tack båd' för i dag och i går.
Och så får jag la gratulera så mycket.

SANNA.

Tack för det.

FATTIG-JOHAN.

Tack.

KALLE.

För det är väl i ordning nu?

SANNA.

Ja, det ska la vara det.

KALLE.

Ja, då säger jag adjö. (*Ut till höger.*)

Tredje scenen.

FATTIG-JOHAN. SANNA. Sedan KATRINA.

FATTIG-JOHAN.

Jaså, det var han, du var med i går.

SANNA.

Ja, det var det.

FATTIG-JOHAN.

Har I var't fästefolk?

SANNA.

Talt om något har vi. Och när jag nu skulle
ha' dig, så tyckte jag, jag kunde te minstingen
få säga'n adjö. Gör det dig något?

FATTIG-JOHAN.

Nej, det är la som det ska vara, tänker jag.

SANNA.

Och nu ska vi inte tala om det. För jag vill'et inte.

FATTIG-JOHAN.

Har jag sagt något?

KATRINA (*in från höger. Till Sanna*).

Hönsena är i ärtlandet. Ut och kör dän dem. (*Sanna ut.*) Hvad sitter du här för?

FATTIG-JOHAN.

Jag ska nå'nstans sitta.

KATRINA.

Är det så nödigt det?

FATTIG-JOHAN (*reser sig*).

Nej, det är det inte. För när du är här, så står jag hellre där ute. (*Ut höger.*)

KATRINA (*ropar efter honom*).

Där likar jag dig bäst, jag med. (*Går fram till dörren, slamrar i spiseln, ställer sig så att lyssna vid dörren till vänster.*) Kan undra, hvad de koka ihop där inne! Tänk, att den pojken skulle komma. (*Sysslar vid spiseln. Lyssnar igen.*) Det är lögn te höra ett ord.

Fjärde scenen.

KATRINA. OLOF. PER (*från vänster. I detsamma slår dörren hastigt upp. Katrina får en smäll i hufvudet och far med ett skrik långt ut på golfvet.*)

PER.

Kors, var du här?

KATRINA

(ser förbittrad på honom, går häftigt öfver golfvet, tar ett vattenämbar och försvinner genom dörren till höger).

PER

(håller sig allvarsam, till dess att Katrina försvunnit, brister så ut i ett tyst, invärtes skratt).

Hvad var det jag sa'? Ho stod och lyssna.

OLOF.

Hon fick sig en stadig stjärnsmäll.

PER.

Hon fick så, ja. Jag har nog försökt det där sättet förr. Men det har aldrig lyckats så bra som i dag. (Byter om ton.) Men ser du, så här har det varit. Ho har haft sitt och jag har haft mitt. Och det har inte varit ofta, som vi har haft vårt tillhoppa.

OLOF.

Men kan I inte slå er lös, far?

PER.

Det blir väl då snarare ho, som slår mig.

OLOF (småskrattar).

Kan I inte slå igen då?

PER.

Nej, det är stört omöjligt. Bara jag lyfter näfven emot'na, så får jag som kramp i ryggen. Jag kan inte.

OLOF.

I är för beskedliger, far.

PER.

Ja, men det är inte ho. Och si därför har ho öfvertaget, si. Jag minns en gång, ho hade

satt sig för, att jag skulle gå i lad'gård'n och mjölka. Och det ville inte jag. För det är inte mitt göra.

OLOF.

Nej, det ska la vara kvinnfolkets.

PER.

Det ska så, ja. Men det tyckte inte ho, si. Och när jag så inte ville, så gick ho ut med stäfva'. Men ho kom inte tillbakers. Och tänka sig, att då hade ho låst in sig i lagård'n och kom inte ut. Stå där du, tänkte jag. Du kommer la ut, när det blir liggdags. Och så gick jag och la' mig. Men när jag vakna på mor'on, så var jag ensamten. Och när jag så kom te' lad'gård'n och skulle se, hur det var med'na, så stog ho tillreds bakom dörren och höste dynga med grepen öfver hufvu't på mig.

OLOF.

Ja, men då gaf I'na väl ändå?

PER.

Ja, det är konstigt. Men jag tordes inte. Jag blir rädder, när ho är på det där viset. (Paus.) Hör du, Olle, du! Tror du, det är möjligt, att människor kan vara besatta af djäfvulen som det står i guds ord?

OLOF.

Ja, det är inte godt te' veta. Men inte är det la' allmänt.

PER.

Allmänt eller inte. Men tänk, om ho' nu är det? Så att det är därför, ho blir så där månaderasande, de kallar?

OLOF.

Möjligt är det. Men tror't gör jag inte.

PER.

Ja, men det tror jag. Och trodde jag inte det, skulle jag inte vara så rädd för'na. Hvarenda skärtorsdagsnatt ligger jag vaken och ser på'na. Men inte har jag varit god te' å si, att det har varit något särskildt.

OLOF.

Tror I, att I är gift med en påskkäring?

PER.

Ja, en vet aldrig. Si, de kan vara ute och resa, fast det ser ut, som de vore kvar. (*Paus.*) Det vet jag. Har du inte hört tal's om det med?

OLOF.

Ja, nu säger de då, att allt så'nt är bara käringprat. Men full af fan är ho, det är säkert, antingen ho' så är påskkäring eller inte.

PER.

Ja, inte är ho som vanligt folk. Det är ho inte. (*Paus.*) Ska du resa i dag nu?

OLOF.

Ja, det nyttar väl inte, jag stannar.

PER.

Det var i allt fall bra vi fick talts vid.

OLOF.

Det var det, ja. För det här jag gjorde i går, det har jag ångrat på hela natten.

PER.

Ja, ja. Men det är väl så, att det är svårt, när en li'r orätt.

OLOF.

Det är det. Jag går väl öfver te Jöns nu och säger adjö.

PER.

Gör det. Och var inte ledsen för flickan.
Henne ska jag vakta åt dig.

Femte scenen.

DE FÖRRA. KATRINA (*tillbaka med ämbaret*).
Sedan ANDERS.

PER.

Jag följer dig ett stycke på väg.

KATRINA.

Ska I gå nu?

OLOF.

Ja, I sörjer mig väl inte.

KATRINA.

Jag tänkte, du kunde äta gröten här teminstingen, innan du for.

OLOF.

Jag hinner inte det.

KATRINA.

Hvart ska du gå då?

OLOF.

Jag tänkte gå till Jöns och bjuda farväl. Och se'n ror far mig öfver till ångbåten, hade jag tänkt.

KATRINA.

Du tänker inte ta' något afsked med mig inte?

OLOF.

Jag tänker I sörjer inte för'et.

PER.

Kom nu, så går vi.

KATRINA (*till Olof*).

Sörjer dig? Nej, det gör jag inte. Det var fint, det där du sjöng i går inför allt folket. Lögn och försmädelse och satanstyg. Gå, hvart du vill. Och går det dig illa, så ska jag vara glad. Skadar du dig, ska jag skratta. Och slår du ihjäl dig, ska jag dansa, om jag så vore hundra år.

ANDERS (*kommer in*).

Så miller I är i mun.

OLOF.

Det är styfmor, som tar afsked med mig. Kom nu far. (*Per och Olof ut.*)

KATRINA (*spottar efter honom*).

ANDERS.

Var det han, som skulle ha' råttmoset?

KATRINA.

Är I galen? Tror I, jag tänker på så'nt?

ANDERS.

Jag tänkte gå nu annars. Ska I ha't, eller ska I inte?

KATRINA.

Ja, det kan just göra detsamma.

ANDERS.

Ja, då får la råttorna springa här, tills de äter opp er. Det är underliga djur annars. För jag vet en råtta, som de köpte gift åt. Ho åt och drack och hade sig på alla möjliga vis. Och när käringen, som hade köpt'et åf en jude, lagt ut giftet, så dog gubben da'n därpå utaf slag. Men se'n dess var det ingen, som såg några råttor i det huset.

KATRINA.

Har I det med er?

ANDERS.

Ja, gu har jag så. Men det är dyrt, sa' han, som stal en gris och kom på slottet.

KATRINA.

Hvad kostar det?

ANDERS (*tar fram ett hopviket papper*).

Fem riksdaler kostar det. Och den här gången prutar jag, andrumma mig, inte.

KATRINA.

Tag hit då, ska jag gå efter pengar.

ANDERS (*ger henne papperet*).

Ja, se det är eget med det här råttmoset. Jag vet en, som köpte af en jude också — för en kristen var det inte, det svär jag då på — och glömde betala, och i den gård'n biter råttorna katten än i dag.

KATRINA (*mot dörren till höger*).

Jag ska gå opp på vind.

ANDERS.

Har I pengarna där?

KATRINA.

Jag har litet där oppe, som jag har lagt undan.
(*Ut. Strax därefter ser man henne gå öfver loftet och försvinna i fonden.*)

Sjette scenen.

ANDERS. Sedan PER.

ANDERS (*ensam*).

Aldrig såg jag värre djur än en käring och tjur. (*Per från höger.*) God afton, Per, och tack för mig. För nu tänker jag gå?

PER.

Ska du inte stanna och äta aftongröten?

ANDERS.

Nej, tackar. Den får du äta själf, Per. Det kunde ligga en rätta i'na.

PER.

Hvad är det, du pratar?

ANDERS.

Jo, mor Katrina sa' nyss, att här var så omänskligt med rättor.

PER.

Det har inte synts en rätta här i gård'n på den dag jag minns.

ANDERS.

Ja, kunde jag inte tänka mig det! Ho kom här och ville köpa råttmos. Och jag gaf'na litet hvitt i stället. Kan undra, hvem som ska ha' det.

PER.

Gaf du'na litet hvitt? Har du vurtat' tokuger? Ge' en så'n käring litet hvitt?

ANDERS.

Jössus! Ho kan väl inte mena det åt er heller.

PER.

Jo, ditåt lutar det, sa' Niklas, när båten gick öfver. Är du ända förbannader —

ANDERS.

Ja, men si nu var jag så finurliger, så jag gaf'na bara litet stött socker. För det har alltid varit min sak. Det de ber mig om, de får de. Vore det så ett hår utåf fasen, så toge jag fram'et. Och blandar jag något i snuset, och de inte märker't, så är det lika roligt för det.

PER.

Kära hjärtandes, gaf du'na bara socker?

ANDERS.

Det vet Gud, att jag gjorde. För en vet aldrig, hvad som kan hända, tänkte jag. Och Per Olsson han har gett dig så många supar, så det vore illa, om han komme i misshugg, tänkte jag. Men nu ska du se opp med käringen, så får du alltid veta, hvem det är ho' tänker ge't åt.

PER.

Jag ska följa'na som skugga', det ska jag. (*Tar upp en slilen skinnpung.*) Ja, inte ger jag just bort pengar, så jag inte gör. Men något för något, säger de. Ta' den här pluringen och tala aldrig om'et.

ANDERS.

Fem riksdaler. (*Katrina går öfver loftet.*) Det var sup med tilltugg det.

PER.

Göm'en, så inte käringen får veta något.

KATRINA (*in*).

ANDERS (*tar påsen*).

Nu dröjer det nog, innan I får se Knallare-Anders. Det går så länge det räcker. Och bäst vi går, så luktar vi, sa' käringen. (*Fram*) Adjö med er, mor Katrina, och tack för det här. I kanske aldrig ser mig igen.

KATRINA (*smyger till honom sedeln*).

Å, det ska vi la inte önska.

ANDERS.

Det hjälper la inte, hvad en önskar, när lien ska gå. Jag är gammal jag. Och jag är van te knalla mig af. Adjö med dig, Per Olsson. Jag önskar dig ingenting. För som det går, så går det. Men tack ska du ha' för både nytt och natt-gammalt. Det skadar nog inte, att I blir mig kvitt. För en kan också få för mycket af det goda, som goodtemplarn sa', när han fick vatten i knäna. (*Ut till höger*.)

Sjunde scenen.

PER och KATRINA. Sedan ERKER. Sedan LISA.

KATRINA.

Har pojken gått?

PER (*håller hela tiden ögonen på henne*).

Han kommer tillbakers och säger te.

KATRINA (*vid spiseln*).

Du följde'n inte så långt.

PER.

Nej. Jag ville inte gå fram.

KATRINA.

I har bli't fina vänner, I nu!

PER.

Talts vid, har vi.

KATRINA.

Du tål, att han okvädar dig — så alla hör'et.

PER.

Nej, det gör jag inte. Men det var du, som hade gjort'en galen.

KATRINA.

Du tänker få't omgjordt, kan jag tro.

PER.

Hocket då?

KATRINA.

Med gård'n, vet jag.

PER.

Önska kostar ju inget.

KATRINA.

Nej, nej. Önska i den ena näfven och spotta i den andra, så varschnar du snart, hvar du får mest.

PER.

Å ja, men en får önsketing ibland.

KATRINA.

Händer det dig?

PER.

Ja, det har händt mig i dag.

KATRINA.

Hvad har du då fått?

PER.

Jo, jag får hafregröt till kvällen. Och det är det liksta jag vet.

KATRINA (*ser på honom*).

Det var åt pojken, jag kokte'n. Men han vill inte äta.

PER.

Och då får jag'n i stället.

KATRINA.

Det som inte går i Per Olsson, så går det i hans pojkar, plä'r de säga. Men den här gången är det la' tvärtom.

ERKER (*in*).

Mor, mor!

KATRINA.

Hvad är det?

ERKER.

Mor! Lisa kommer hit. Hvar har I förklä't jag köpte åt'na. (*Katrina in i kammaren.*) Hvad ska jag säga åt'na?

KATRINA (*i dörren*).

Du är ett fä, har jag sagt dig. Du ska ge'na förklä't och därmed väl. (*In igen.*)

ERKER.

Det ska jag göra.

KATRINA (*i dörren med ett paket*).

Och så ska du vara nöjd, bara ho vill behålla't.

ERKER (*lar paketet*).

Men om ho inte vill då?

KATRINA.

Då är det, för du är dum, begriper du.

PER (*upp, vill ej släppa Katrina ur sikte*).

Ska du bli där inne?

KATRINA.

Det ska jag.

PER.

Då blir jag där med.

KATRINA (*till Erker*).

Och så får du inte säga, att vi är här inne.

ERKER.

Nej, då. Det ska jag inte. (*Katrina ut till vänster.*)

Åttonde scenen.

ERKER. LISA.

LISA (*från höger*).

Nej, se god dag.

ERKER.

God dag vackert.

LISA.

Är du ensamten i stugan?

ERKER.

Det är jag precis, inte.

LISA.

Hvar är de andra då?

ERKER.

Det finns inga andra. Men efter du är hos mig, så är jag la inte ensamter.

LISA.

Ja, är det ingen ann' här, så går jag min väg, så blir du ensamten.

ERKER.

Det blir jag inte ändå.

LISA.

Det var rasingen.

ERKER.

Nej, för jag har något här, som jag ville ge' dig. Och när du får se det, så går du nog inte. Jag har köpt'et af Knallare-Anders.

LISA.

Då är det la en mässingskam.

ERKER.

Nej, det är inte några specerier, inte.

LISA.

Hvad är det för något nu då?

ERKER (*glad*).

Vill du ha't?

LISA.

Ja serra men, är det något rart, så gärna det.

ERKER (*ger henne paketet*).

Se här!

LISA (*tar upp det*).

Hvad är det?

ERKER.

Det är ett förklä'.

LISA.

Du tycker förstås, att jag tränger det nu, när jag ska vara ensamten med dig.

ERKER.

Vill du ha't?

LISA.

Ja, nog kan jag ta't. Men inte ta'r jag dig för det, det kan du sätta dig på.

ERKER.

Nej — inte i dag.

LISA.

Ja, inte i morgon heller och inte i öfvermorgon och inte i nästa vecka. Och ingen ann' gång heller.

ERKER.

Ja, men mor sa' —

LISA.

Det rör mig inte, hvad mor sa'. Grisen är min. Köss mig i morgon, så blir han din. Men hvar är mor din? För henne skulle jag tala vid.

ERKER.

Ho' är inte här.

LISA.

Är hon inte här, när gröten står på spiselns och kokar?

ERKER.

Ho' sa', att jag inte fick säga, hvar ho är.

Nionde scenen.

DE FÖRRA. OLOF. Sedan PER.

LISA (*får se Olof, som kommer in*).

Sa' ho? Ja, gå då ut och ta' rätt på'na själfver.

ERKER.

Ska jag gå ut, när han kommer in?

LISA.

Du hör ju, att jag vill tala vid mor din.

ERKER.

Ja, men jag får inte säga, hvar ho är.

LISA (*tränger honom mot dörren*).

Gå d^u och ta' rätt på'na, säger jag dig.

ERKER (*i dörren till höger*).

Ja, men förklä't.

LISA.

Det tränger jag bara, när det är du, som är hos mig. (*Erker ut.*)

OLOF.

Jag kommer hemifrån ditt. Jag tänkte, jag skulle fått sagt dig adjö.

LISA.

Jag ville inte vara hemma, och därför gick jag hit.

OLOF.

Hvad var det för ett förklä', han talte om?

LISA.

Ä, det var ett, som han gaf mig. Här är det. Jag får ju inte vara med fred för pojken.

OLOF (*tar förklädet*).

Det var ett grant förklä' —

LISA.

Å ja, det går an.

OLOF (*rifver sönder förklädet*).

LISA.

Är du galen, ska du slita sönder förklä't?

OLOF

Ja, jag ska det. Jag tål inte, att du får något af nå'n annan än mig.

LISA (*vill ta det ifrån honom*).

Låt bli', säger jag.

OLOF.

Nej, min själ.

LISA.

Förklä't är mitt.

OLOF.

Det rör mig inte. För du är min. Och det som är ditt är mitt. (*Knäpper upp rocken. Tar fram ett paket.*) Men det som är mitt är också ditt — om du vill bara. Kista kom i dag på moro'n. Och det här hade jag med för te ge dig.

LISA.

Det var nog snällt.

OLOF.

Vill du inte ha't, så kast bort'et.

LISA.

Nej — men jag tycker, det är dumt te slita sönder, det en kan ha nytta af.

OLOF.

Det du har, ska du ha utaf mig. Kom ihåg det!

LISA.

Är du så da'n i mig?

OLOF.

Ja, jag är det.

LISA.

Har du talt vid far min då?

OLOF.

Jag har så. Han sa', att det gjorde'n det-samma, hvem du tog. Men att den, som fick gård'n, skulle han hålla på.

LISA.

Det visste jag ju förut.

PER

(*tittar försiktigt ut ur dörren till vänster, vinkar åt dem att gå sin väg*).

LISA.

Hvad i allan da'r. Är de där?

PER (*vinkar att hon ska tiga*).

OLOF.

Hvad säger du om'et då?

LISA.

Hvad vill du, att jag ska säga, när jag ändå vet, hur det går?

PER (*in, stannar vid dörren, så att Katrina ej kan komma in, vinkar*).

Olle!

OLOF.

Är I där inne?

PER.

Ho är där. Gå, så att ho inte får se er. Men stanna vid båtbyggen, ska I få se på roligt.

LISA.

Hvad då då?

PER (*håller igen dörren*).

Det säger jag inte. Men innan kvällen ska jag ha' testamentet tillbakers. Kom ihåg, att jag sa' det.

OLOF.

I pratar, far!

LISA.

Är det sanning?

PER.

Tyst, säger jag. Och ge er åf.
(*Olof och Lisa ut till höger*.)

Tionde scenen.

PER och KATRINA. Sedan FATTIG-JOHAN. Sedan
ERKER. Sedan SANNA.

PER (*släpper dörren*).

Tror du mig inte? Se själf.

KATRINA.

Ska jag stå här som ett annat spektakel. Jag
vill se't själf.

PER.

De var så sams som helst, säger jag.

KATRINA.

Det är dalern till gubbe, som inte kan låta
en slippa fram. (*Får se förklädet*.) Hvad är det här?

PER.

Å hunsingen.

KATRINA.

Tänk, te rifva sönder splitt nya förklä't. Jo,
de har var't sams. Ja, vänta, tills jag får'na till
svärdotter.

PER (*fram mot soffan*).

Jo, då får ho svärmor.

KATRINA.

Hvad sa' du?

PER (*lägger sig på soffan*).

Då blir ho väl försörjd, sa' jag.

KATRINA.

Ska du ligga på blanke da'n?

PER.

Ja, jag är trötter. (*Låtsar, som han slöt ögonen,
men iakttaget hela tiden hustrun.*)

KATRINA.

Det är en rar unge, den där Lisa. Och visste jag inte, att ho finge litet efter gubben — (*Tar fram ett papper ur barmen, vecklar upp det och håller i gröten. Per ser det, när hon vänder sig om.*) Nu är gröten snart kokt.

PER (*snarkar*).

KATRINA.

Sofver du re'n.

PER (*snarkar igen*).

FATTIG-JOHAN (*från höger*).

Jag tänker, jag får la komma in och äta.

KATRINA.

Du får så ja. (*Sätter för honom kalla potatis och bröd och mjölk.*)

FATTIG-JOHAN.

Potatisen går nog ner utan bröd.

KATRINA.

Låt'et ligga då, om det inte går i dig.

FATTIG-JOHAN.

Det luktar godt annars här inne.

KATRINA.

Ja, lukta då, får du känna, hur det smakar.

FATTIG-JOHAN.

Jag tror, du kokar gröt, Katrina?

KATRINA.

Det är bara åt far, som ska ut i natt och ro te ångbåten.

PER

(*hostar, vänder sig åt väggen*).

KATRINA.

Sa' du något?

PER (*snarkar igen*).

FATTIG-JOHAN.

Han svarar, som han har mål till, sa' käringa om tjuren.

ERKER (*in*).

Mor!

KATRINA.

Hvad är det om?

ERKER.

Ho tog emot'et.

KATRINA.

Hocket då?

ERKER.

Förklä't, vet jag.

KATRINA (*tar fram bitarna*).

Ja, men se, så ho har gått åt'et.

ERKER.

Men ho tog'et af mig.

KATRINA.

Ho fick la lof te ta't. Annars kunde ho ju inte rifva sönder't. Gå till bordet, ska du få mat.

ERKER.

Ja, men se'n —

KATRINA (*gör i ordning potatis, fläsk, smör, bröd och mjölk*).

Tig, säger jag.

PER (*hostar*).

KATRINA.

Sa' du något?

PER (*snarkar igen*).

FATTIG-JOHAN.

Nej, se fläsk.

KATRINA (*sätter fram tallriken*).

Ja, jag hade en liten bit, som var öfver se'n middag'n. Det sticker dig i näsan, förstås, att pojken skulle få'n.

ERKER.

Ja, men se Lisa —

KATRINA (*vid spisen*).

Tig, säger jag! Jag vill inte höra om Lisa.

FATTIG-JOHAN (*tar af Erkers fläsk*).

ERKER (*älande*).

Låt bli mig!

FATTIG-JOHAN.

Akta dig, pojke!

ERKER.

Det är svinaktigt.

KATRINA.

Ska du ta' ifrån pojken?

FATTIG-JOHAN.

Det en inte får med godo, det ta'r en, förstås.
(*Paus. Sanna kommer från höger, går själf och tar sig mat, sätter sig vid bordet.*)

KATRINA.

Hitta du den hvita koa?

SANNA.

Ja, se'n jag hade gett mig öfver två eller tre gärdsgårdar, så hitta jag'na.

KATRINA.

Var ho' i klöfvern?

SANNA.

Det var en sak det.

FATTIG-JOHAN.

Det är ju bra. Då blir det grädde på mjölken.

SANNA (*till Johan*).

Hvar har du fått fläsket ifrån?

FATTIG-JOHAN.

Jag har ta't'et från pojken.

SANNA.

Du kunde inte ha gömt litet åt mig.

FATTIG-JOHAN (*stoppar sista biten
i mun*).

Det var la inget te dela på.

ERKER.

Mor!

KATRINA.

Hvad är det om nu då?

ERKER.

Olle var här hos Lisa. Och de hade ut mig.

KATRINA.

Hvad sa' du?

ERKER.

Det är dagsens sanning.

KATRINA.

Var Olle här? (*Ruskar i Per.*) Opp med dig!
Och sof inte! Jaså, det var för det, du inte ville
låta mig komma ut. Det var för det, du stod och
hytte och hviska och hade dig på alla möjliga vis.

Då var det nog han också, som slet sönder förklä't. Men gömdt är inte glömdt, sa' den onde lät länsman lefva. Opp och åt nu.

PER (*som rest sig lugnt och hört på*).

Är gröten kokter? (*Till de andra.*) Vi är så sams nu, så ho kokar gröt åt mig.

KATRINA.

Ja, jag har varit så galen. Du plär ju vilja ha' gröt till kvällen, när du har supit da'n förut.

PER (*sätter sig vid bordet*).

Det var beskedligt, att du tänkte på det.

KATRINA.

Ja, det är väl så, att det just som läker i magen efter det myckna brännvinet. (*Sätter fram gröten.*) Ni börja' ju tidigt på mor'on. Och se'n var det inte mänskligt.

FATTIG-JOHAN.

Jag såg inget brännvin på hela da'n.

PER (*illmarigt*).

Därför får du ingen gröt heller. (*Läser tyst bordsbön.*) Det är rar mat det här. Det syns, att du vill mig väl. (*Åter.*)

KATRINA (*ser på honom*).

När du får mat, blir du alltid godvillig.

(*Sanna skjuter tallriken från sig, tar ett ämbar och går ut.*)

PER.

Är det något du vill då?

KATRINA.

Nej, inte i dag. (*Paus.*)

FATTIG-JOHAN (*lägger bort skeden*).

Ja, men jag vill något nu, ska jag säga er.
I morgon går jag härifrån. För jag tänker inte
bli här längre.

PER.

Du stannar la öfver slåttern, teminstingen?

FATTIG-JOHAN.

Det lär nog inte gå, det.

PER.

Ja, men nu när Kalle har gått.

FATTIG-JOHAN.

Du får skaffa dig nå'n annan.

KATRINA.

Ska du gifta dig så snart?

FATTIG-JOHAN.

Ja, jag ska det.

(*Erker reser sig upp, skjuter undan tallriken och
går ut.*)

PER.

Hvem ska du gifta dig med då?

FATTIG-JOHAN.

Med eran Sanna, hade jag tänkt.

PER.

Har ho sagt ja, då?

FATTIG-JOHAN.

Ja, ho har det.

KATRINA.

Det var en rar svägerska.

FATTIG-JOHAN.

Å ja, i det fallet så rosar ho la inte markna'n
ho heller. Men nu vill jag säga er tack för sist.

(*Skjuter från sig tallriken.*) Vi är nog bröder, förstås, du Per och jag. Och innan du fick den käring du nu har, så kunde det så vara te gå här och vara dräng åt dig. Men se'n har det då inte varit annat än elände på elände, som tiggargubben sa', när han föll på tiggarkäringen.

KATRINA.

Hvem har bedt dig vara dräng här?

FATTIG-JOHAN.

Ja, se det blef så, att jag kom te stanna här, se'n det blef så illa för mig. Och det är du, Katrina, som har funnit på te' kalla mig för Fattig-Johan. Men nu kommer Fattig-Johan och vill ha igen sina pengar.

PER.

Ja, si då får jag lof te ta' ut på banken. Och det vill jag inte.

FATTIG-JOHAN.

Du får så, ja. Och det svider förstås. Men i denna måna'n ska jag ha dem. För jag behöfver inte gå här och svälta på bröd och potatis. (*Reser sig och går långsamt ut.*)

Elfte scenen.

PER. KATRINA.

PER (*stiger upp*).

Ja, det är det, jag har sagt. Du ger dem för dålig mat.

KATRINA.

Jag fick inte bättre, jag, någonstans den tiden jag tjänte.

PER.

Nej, nej. Men det är inte alla, som är nöjda med det. (*Stannar.*) Jag begriper inte, hvad det är med mig.

KATRINA.

Är du sjuker?

PER.

Jag vet inte. Men det känns så konstigt. Jag tror, jag har fått något i mig.

KATRINA.

Kan det ha' var't nå't i klockarns brännvin?

PER (*skriker till*).

Aj.

KATRINA.

Jössus, hvad du skrämde mig. Hvad är det åt dig?

PER.

Jag vet inte. Det är precis, som om det brunne af eld i mig. (*Sätter sig ner igen.*) Ge' mig något te' dricka!

KATRINA (*kommer med vatten*).

Här är vatten!

PER.

Nej, fy attan. Ge mig en sup!

KATRINA.

När du brinner opp invärtes.

PER.

Kan du inte unna mig en sup, när jag håller på te' dö. Aj. Det är i ryggen och i magen och i bröstet, och litet hvarstans. (*Upp igen.*) Skynda dig!

KATRINA (*kommer med brännvin*).

Skrik inte. Det går la' öfver —

PER (*super*).

Det gjorde godt.

KATRINA.

Det är la' knip i magen.

PER.

Ge mig en till!

KATRINA (*slår i*).

Ta' hela flaska'.

PER (*super, ger igen glaset*).

Jag vill inte ha' mer. Att du ska vara så spendersam i dag, när jag ska te' och dö.

KATRINA.

Du pratar.

PER.

Jo, jag känner allt hur jag blir kaller om bena. (*Emot henne.*) Katrina, du har lagt något i gröten!

KATRINA (*retirerar*).

Det var lögn.

PER.

Jag känner, att det är ute med mig. Jag kan knappt stå längre.

KATRINA.

Det kunde du inte i går heller.

PER (*följer efter henne*).

Vill du ge' mig tillbakers kontraktet?

KATRINA.

Aldrig i lefvande lifvet.

PER (*med speladt hot*).

Mät åf i flaskan, hur mycket jag har tagit. För får jag inte textamentet, så tänker jag gå här och spöka. Och när du ser, att det sjunker i flaskan, då vet du, att det är jag, som har var't framme och ta't mig en sup.

KATRINA.

Du får inte. Aldrig! Aldrig! Aldrig! Förr må du spöka, så mycket du vill.

PER (*faller omkull*).

Akta dig! För jag kommer igen. Jag ska nypa dig. Jag ska hålla dig vaken om nätterna.

KATRINA (*ställer flaskan och glaset på en stol bredvid*).

Du är från vettet.

PER (*jämrrar sig, utan att skrika*).

Du ska inte sitta här i ro. Det kan du vara lugn för. Jag ska nog hitta dig. Midt på golfvet ska jag stå. Jag ska inte ha' något hvitt lakan öfver mig. Utan precis, som jag gick och stod i lifvet. (*Sätter sig upp, faller med ett gurglande ljud baklänges*.) Nu dog Per Olsson.

KATRINA (*ser på honom en stund*).

Du blir nog, där du är, tänker jag. Tänk ändå, om han skulle komma till att gå här! (*Får se flaskan och glaset, ser efter, hur mycket som är kvar*.) Är det nu orördt, när jag kommer tillbakers, så blir han allt, där han är. (*Går ut dörren till höger*).

PER (*tittar upp*).

Jag undrar, hur ho' tänker begravva mig. (*Slår i en sup, som han tömmer, ställer flaskan tillbaka igen*.) Det är ovanligt med lik, som super. (*Faller tillbaka och ligger orörlig*).

KATRINA

(synes på loftet. Hon kastar ned ett rep öfver skranket, sticker ut den andra änden genom gluggen på väggen).

Är jag nu god te' få opp'en, så säger jag, han har hängt sig själfver. (*Ut igen.*)

PER (*tittar upp*).

Jaså, jag ska den vägen. Det är inte bra, när lik tittar, säger de. (*Spelar död igen.*)

KATRINA (*in från höger, stänger dörren, fram till brännvinsflaskan*).

Gud nåde mig, tog han sig inte en, när han gaf sig åf. (*Darrar, slår kors för sig.*) Tänk, om han kommer te' bli här. (*Per flåsar till.*) Jössus, hvad var det? (*Ruskar på honom.*) Nej, han är död. Och opp ska han i alla fall. (*Tar repet, binder det i rännsnara om halsen på honom, ruskar i honom en gång till, rusar ut. Man hör, hur hon stänger igen utanför.*)

PER (*genast upp, lossar snaran*).

Nu ska det gå undan. (*Hastar till sängen, får fram en bolster, som han fäster i snaran.*) En så'n ärans käring! (*Skrattar och svär om hvarlannat.*) Nu är jag allt fri från flera konster, tänker jag. (*Bolstern börjar röra sig. Han håller igen.*) Det ska vara tyngd förstås. För ellers känner ho' inte igen mig. Dra' du! Det kostar fläsk det här. Si så där ja. (*Bolstern går upp.*) Nu är jag hängder. (*Ser på den.*) Ja, se så kunde det ha' varit, om inte Gud i sin nåd hade gjort en beskedliger knallare. Hvad gör ho' nu? Jo, ho' går efter folk, som ska få se mig, när jag har gått och hängt mig. (*Tar fram en pipa, stoppar och tänder.*) Jag kan aldrig hålla mig för te' tala om'et för Jöns. Det är som te' gillra för räf. Det är det roligaste, som har händt mig i

hela mitt långa lif. (*Man hör någon, som tar i låset.*)
Nu komma de, sa' Per Olsson om vargarna. (*Sätter
sig vid spisen och röker.*)

Tolfte scenen.

PER. KATRINA. FATTIG-JOHAN. OLOF. LISA
och SANNA.

KATRINA (*kommer in baklänges,
som om hon inte tor-
des se dit*).

Ett så'nt elände! Ett så'nt elände! Han
har var't som litet konstiger, allt se'n pojken kom
hem. Och nu har det ta't lifvet åf'en.

(*Alla stanna vid inträdet och bilda grupp.*)

OLOF.

Jag tror, jag drömmer.

FATTIG-JOHAN.

Är du säker på, att han har hängt sig, Ka-
trina?

LISA.

Kan en tänka sig!

KATRINA

(*vänder sig om, slår händerna för ansiktet, skriker till*).

PER.

Det, tror jag sökte dig, sa' han, som sköt
nittonde skottet på katten.

KATRINA

(*ser från bolstern till Per, tar i bolstern*).

PER.

Känner du igen'en?

KATRINA

(släpper den, ser på Per).

PER *(nickar).*

Jo, här sitter jag. Har du sett mig flyga?

KATRINA.

Är det du? Eller är det inte du?

PER *(upp, emot henne).*

Titta på mig, du, får du se, om du känner igen mig. Sa' jag dig inte, att jag skulle gå igen? Som jag gick och stod, sa' jag.

KATRINA.

Ska du låta dem stå här och grina åt mig?

PER.

Ja, si annars hade du gått och grinat åt mig, du. Far öfver mor och mor öfver mig och jag öfver dig, din rackare, sa' pojken, klädde katten. Men nu ska du ha't, sa' han.

OLOF.

Hvad är det här?

KATRINA.

Ja, jag begriper't inte.

PER.

Nej, för vet du, hvad knallarn hade gett dig? Det var socker, du. Socker, som du la' i gröten. Hade du vetat det, så hade du allt lagt dit något annat.

OLOF.

Har ho' velat förgifta er, far?

FATTIG-JOHAN.

Och hänga opp dig efter på.

PER.

Ja, det är la' inte sämre. Men i then natten fingo the intet.

FATTIG-JOHAN.

Ska jag hämta länsman, så säg bara ifrån?

PER (*fortfarande vid mycket godt lynne*).

Nej, se det behöfs då inte. För så länge jag reder mig själf, så behöfver jag hvarken präst eller länsman. (*Till Katrina.*) Vill du ge mig det där textamentet nu?

KATRINA.

Ja, kära hjärtandes. (*In i kammaren.*)

PER (*till de andra*).

Jo, nu är ho' mjuker. Har I sett'na sådan förr'n i dag? Tag bort det där åbäket. (*De ta ner bolstern och ställa i ordning i rummet*). Och nu tiger I med det här.

FATTIG-JOHAN.

Ja ja men.

PER.

Ja, för det rör, som han sa', ingen mer än det angår.

KATRINA (*in igen*).

Här har du't.

PER.

Ja. Och jag ska slita't med hälsan, så länge jag orkar. (*Till Olof.*) Se här, pojke. Här har du't. Nu kan du gifta dig, när du vill.

OLOF (*fram*).

Och slita sönder't, det ska jag. Och det med detsamma. (*Rifver sönder papperet.*) Nu, du Lisa.

LISA.

Kommer dag, kommer råd. Sa' jag dig inte det?

OLOF.

Det här kunde du då inte ana.

KATRINA (*fräckt*).

Är I nöjda nu då?

PER.

Ja ja men. När jag så till sägandes varit död och åter blifvit lefvande.

KATRINA.

Du skulle allt ha' käftat lagom, hade inte knallareaset ljugit för mig. (*Ut till höger, synes om en stund gå öfver loftet.*)

PER.

Gift dig inte, så slipper du ifrån mycket, plär de säga.

OLOF.

Ja ja, far. I har allt haft'et drygt. Och så'nt där känns efter.

PER (*fundersamt*).

Jag vet inte det. För hade ho fått sin vilje fram, så hade det allt var't värre. Och te' önska gjordt ogjordt, har aldrig varit mitt sätt.

FATTIG-JOHAN (*efter en paus*).

Ja, du Per, du har då alltid haft tur med dig, förstås.

PER (*med en blinkning*).

Ja, jag tänker, ho' stannar inte efter det här.

LISA.

Tror I inte?

PER.

Nej, det blef la' litet tråkigt te' gå här, när alla vet om'et. (*Till Fattig-Johan.*) Dig gör det la' detsamma, efter du ska härifrån.

OLOF.

Ska farbror härifrån?

PER.

Gubben ska gifta sig.

LISA.

Han med!

FATTIG JOHAN.

Ja, jag hade tänkt det, förstås. Men si nu, när ho' ska ur huset, så tränger jag inte te' å gifta mig.

PER.

Jag trodde du hade uppgjordt...

FATTIG-JOHAN.

Det hade jag, förstås. Men nu låter jag pengarna stå som de står. För nu kan jag så gärna vara hos dig, ifall inte du, Sanna, håller på giftet.

SANNA.

Jag har aldrig var't angelägen. Och nu när moster ska bort, är det mycket bättre, att det är, som det är. Och Jössus, hvad Kalle ska bli' glad, när han får höra om'et.

OLOF.

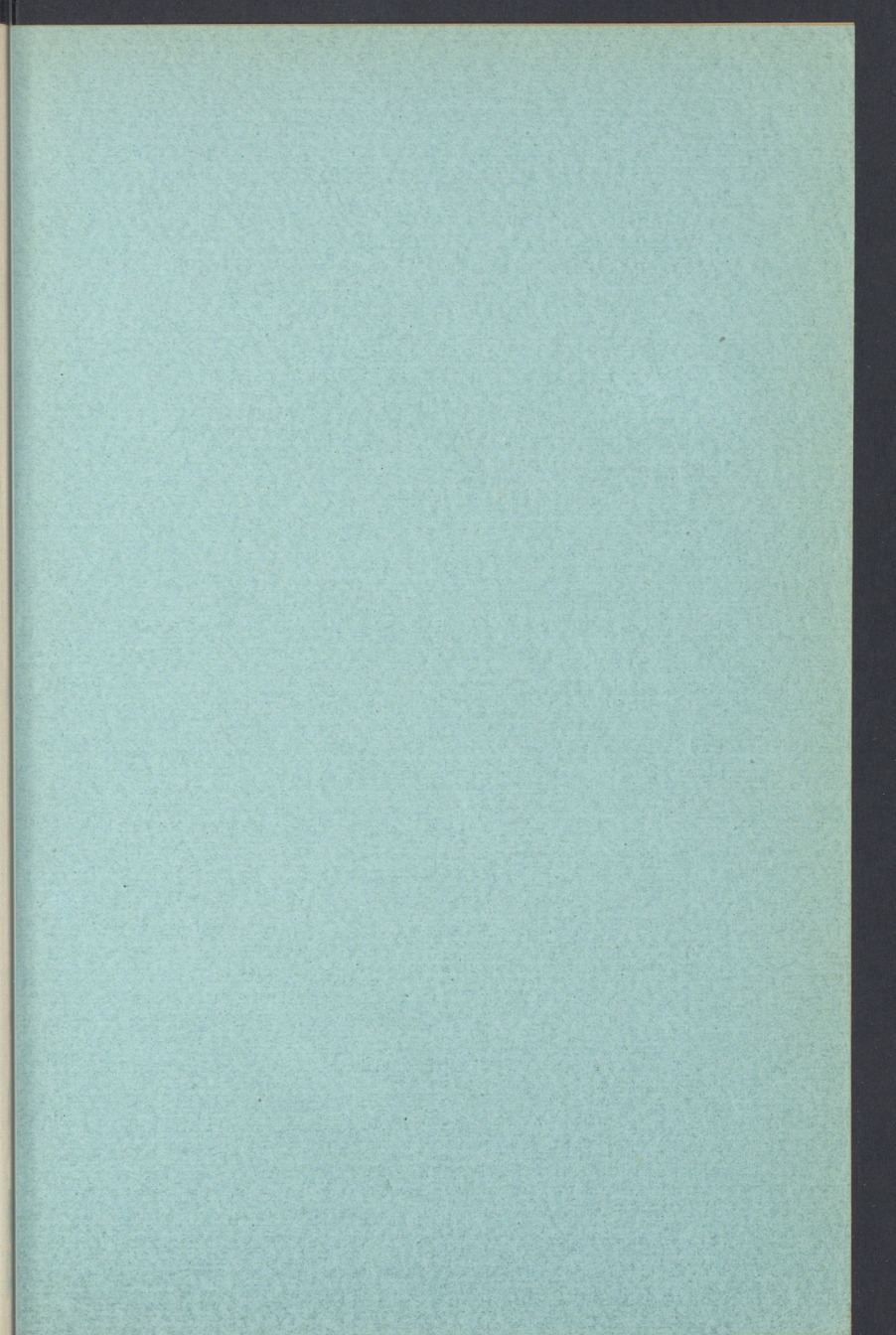
Det är rätt, Sanna. En ska ta', den en vill ha'. Det är det enda, som duger.

PER.

Det är olika det med.

(Riddå.)

Nyare Dramatiska Arbeten.

GUSTAF AF GEIJERSTAM:

Förbrytare. Sorgespel i 2 tablåer. 60 öre.

Lars Anders och Jan Anders och deras barn. En landtlig comoedia i 3 akter. 1: 50.

Per Olsson och hans käring. Komedi ur folkets lif i 3 akter. 1 krona.

Svärfar. Lustspel i 4 akter. 75 öre.

Seklernas nyårsnatt. Sagospel i 1 akt. 50 öre.

MARTIN LANDAHL:

Dramatiska utkast. (*Hedra din fader.* — *Missväxt.* — *I kvällningen.* — *Trätterskan.*) 2: 50.

Dramatik. (*Bysprätten.* — *Middagsrasten.* — *I utbygd.* — *Villebråd.* — *Under nordosten.*) 1: 75.

AUGUST BONDESON:

Smålandsknekten. Folklustspel i 3 akter. 1 kr.

AUGUST STRINDBERG:

Dramatik. (*Inför döden.* — *Första varningen.* — *Debet och Credit.* — *Moderskärlek.*) 2: 25.

Himmelrikets nycklar. Sagospel. 1: 75.

Fadren. Sorgespel i 3 akter. 1: 50.

Père. Tragédie en trois actes. 2: 25.

Kamraterna. Komedi i 4 akter. 1: 75.

Fordringsegare. — *Paria.* — *Samum.* — *Den starkare.*
(Intagna i samlingarna Tryckt och Otryckt. 3 delar à 3: 25.)

ANNA WAHLENBERG:

Löndörren. Pjes i 4 akter. 2 kronor.

På vakt. Komedi i 3 akter. 1: 25.

Två valspråk. Komedi i 3 akter. 1: 25.

TOR HEDBERG:

Nattrocken. Ett lustspel. 75 öre.

En tvekamp. Skådespel i 5 akter. 2: 75.

ANNA CARLOTTA LEFFLER,

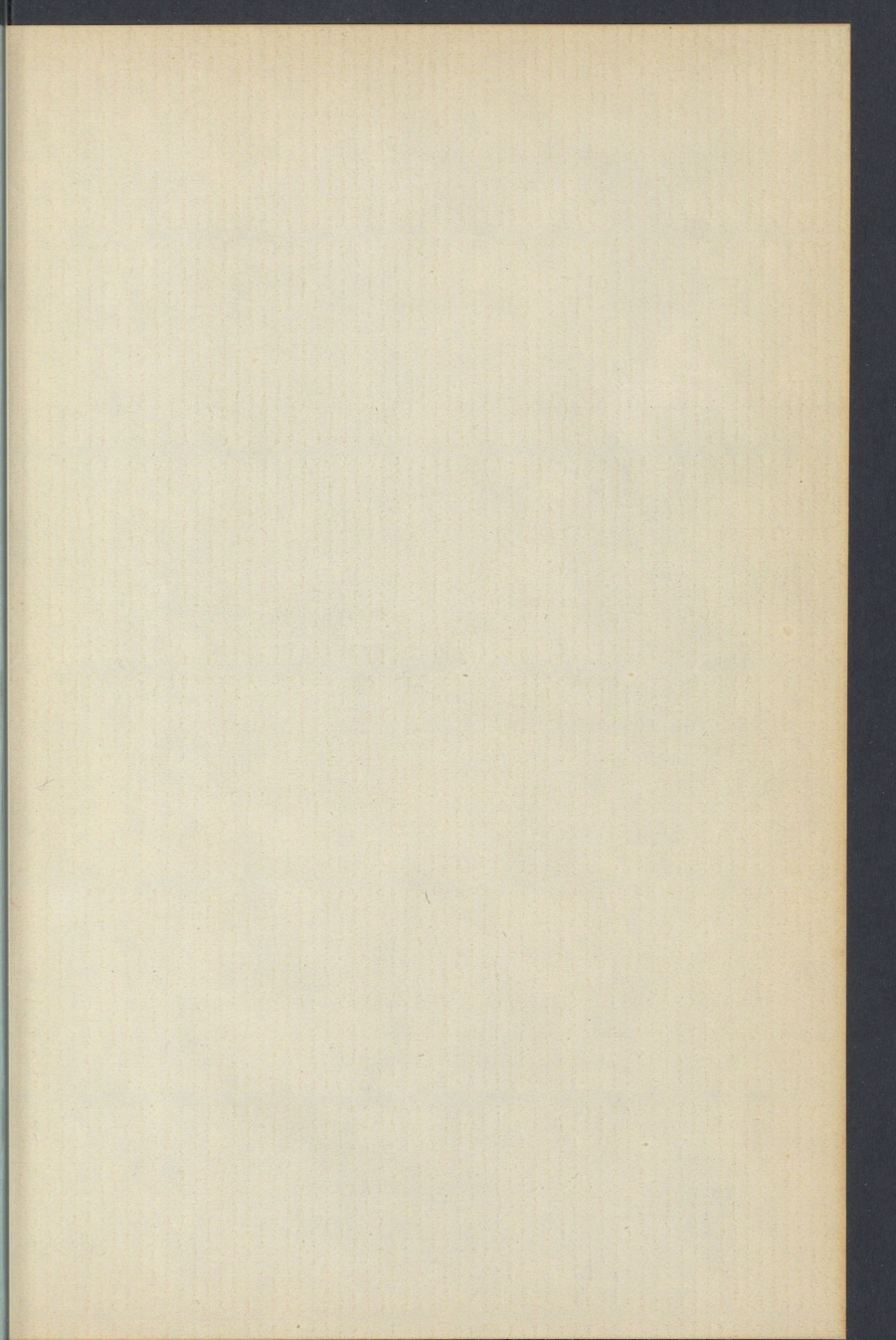
D:ssa di CAJANELLO:

Tre komedier. (*Den kärleken.* *Familjelycka.* *Moster Malvina.*)
2: 50.

Sanningens vägar. (Efterlämnade skrifter. I.) 3: 75.

ERNST LUNDQUIST:

Småflickor. Bagatell i en akt. 50 öre.

Myate Dramatick Album

OF THE TOWN OF CHICHESTER

Myate Dramatick Album
The first part of the Album contains the names of the
persons who have acted in the plays of the
Myate Dramatick Society since its formation in
1850. The second part contains the names of the
persons who have acted in the plays of the
Myate Dramatick Society since its formation in
1850.

MARTIN LAMMART

Martin Lammart was born in the town of
Chichester on the 1st of January 1850.
He was educated at the Chichester School
and at the University of Cambridge.

AUGUST BONDESON

August Bondeson was born in the town of
Chichester on the 1st of January 1850.

ALFRED STRINDBERG

Alfred Strindberg was born in the town of
Chichester on the 1st of January 1850.
He was educated at the Chichester School
and at the University of Cambridge.
He was a member of the Myate Dramatick
Society from 1850 to 1855.

ALFRED BONDESON

Alfred Bondeson was born in the town of
Chichester on the 1st of January 1850.

ALFRED BONDESON

Alfred Bondeson was born in the town of
Chichester on the 1st of January 1850.

ALFRED BONDESON

Alfred Bondeson was born in the town of
Chichester on the 1st of January 1850.

ALFRED BONDESON

Alfred Bondeson was born in the town of
Chichester on the 1st of January 1850.

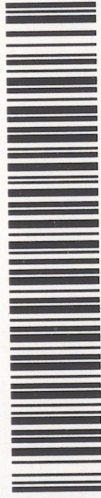
ALFRED BONDESON

Alfred Bondeson was born in the town of
Chichester on the 1st of January 1850.

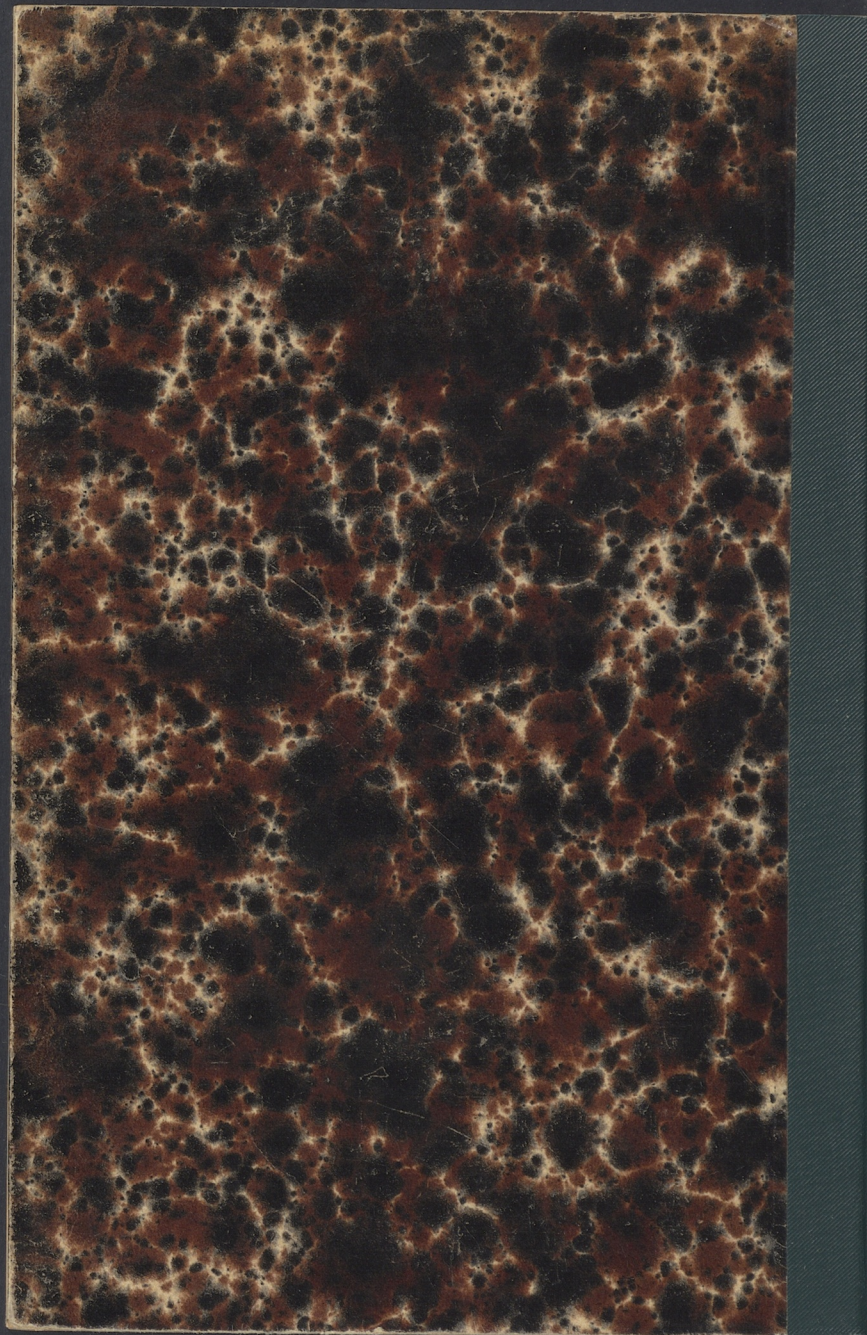
ALFRED BONDESON

Alfred Bondeson was born in the town of
Chichester on the 1st of January 1850.

Uppsala universitetsbibliotek

16000003121055

THE JOURNAL OF
JESSE STAM, PER
OLSON OCH
HANS WARPING

ETHNA 1894

Inches

1

2

3

4

5

6

7

8

Centimetres

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

TIFFEN Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

